

AUSTRALIJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Aštuntieji metai Kaina/Price 1/9 Adelaide, 1955 m. birželio/June 27 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 13 (176)

Sukilimas Argentinoje

Argentinoje bandyta įvykdyti karinį perversmą ir pašalinti dabartinį Perono režimą. Dalis karo laivyno ir aviacijos birželio 17 dieną pradėjo bombarduoti Buenos Aires miesto centrą, kur sutelkti vyriausybės pastatai. Svediniai krito į žmonių pilnas gatves ir rezultate, iki šiolie paskelbtomis žiniomis, užmušta apie 360 žmonių ir sužeista per 1.000. Sugriauta ir apgadinta daug pastatų.

Šio sukilimo priežastis yra vyriausybės antikatalikiška politika. Kaip žinoma, neseniai Argentinoje įvesta civilinė metrikacija, dėl kurios įvedimo katalikai smarkiai priešinosi. Kiek vėliau priimtas įstatymas, kuriuo bažnyčia atskiriama nuo valstybės. Birželio 11 d. katalikai buvo suruošę demonstracijas, protestuodami prieš vyriausybės anti-religinę politiką. Netrukus Popiežius paskelbė, kad Argentinos valstybės vadai ekskomunikuojami. Tai buvo lyg signalas sukilimui.

Sukilimą apmalšinus prasidėjo didelės darbininkų demonstracijos, kurių

TIESIOGINIS TRAUKINYS I VERGŲ STOVYKLĄ

TASS, Sovietų žinių agentūra, skelbia, kad žinomas Sovietų Arktikos vergų centras smarkiai auga.

TASS, savaime suprantama, apie Vorkutą nekalba kaip apie vergų centrą, bet kaip apie "darbo žmonių apgyvendintą vietovę", kurios augimą nulėmė arktikos anglies pramonė.

Toliau agentūra pasakoja, kad praėjusiais metais pastatyta 48.000 kv.m. gyvenamųjų namų ir šiais metais bus užbaigta dar 63.000 kv. metrų. Matyt, vergų skaičiai daugėjant reikalinga daugiau administracijos, kuriems ir statomi namai. TASS toliau skelbia, kad netolimoj ateity Vorkuta turės "kultūros ir poilsio parką".

Tačiau svarbiausias pagerinimas paskelbtas per Maskvos radiją: nuo ateinančio sezono kursuos tiesioginiai traukinys iš Lvovo iki Vorkutos. Tuo būdu pakrautus vergus nereikės pakeliui perkraudinėti — jie tiesiai, nuo buvusio Lenkijos miesto Lvovo atsidsurs Vorkutos vergų stovykloje.

metu, kaip paskelbė prez. Peron, komunistiniai elementai padegė keletą bažnyčių.

Prez Peronas, kalbėdamas vėliau per radiją, pareiškė, kad visi sukilimo vadai ir bažnyčių padegėjai bus smarkiai nubausti, o eiliniams sukilimo dalyviams žada amnestiją.

Areštuotieji katalikų dvasiškiai buvo iš kalėjimų paleisti, siekiant tu nuraminti tikinčiuosius.

Oficialiai skelbiama, kad sukilimas numalšintas, bet sukilėlių radijo informuoja, kad kai kurios vietovės yra sukilėlių rankose.

PENKI MILIJONAI "UŽMUŠTŲ" AMERIKOJE PER ATOMINĮ "BOMBARDAVIMĄ"

JAV-bėse birželio 16 dieną praveisti didžiausio masto civilinės gynybos manevrai, prileidžiant, kad JAV-bių miestus bei pramonės centrus netikėtai pulgtų priešė lėktuvai hidrogeno bombomis.

Prieš lėktuvai "puolė" 53 miestus. Užmuštų skaičius, skaičiuojama, būtų apie 5 milijonai, tiek pat ir sužeistų.

Prez. Eisenhoweris ir vyriausybės nariai, paskelbus aliarmą, 4,5 val. ryte aplėdo Vašingtoną ir išvyko į nežinomą vietą (atstume apie 300 mylių nuo Vašingtono).

New Yorkas ir Chicago buvo "sunaikinti" ir šeši kiti didmiesčiai — Guame, Aliaskoje, Puerto Ricoje ir Panamos kanalo zonoje buvo "kliudyti".

Vieno miesto — Peoria, Illinois valstybėje — civilinės gynybos šefas atsakė paskelbti aliarmą, motyvuodamas, kad tai "nesąmonė trukdyti piliečiams ramybę išgalvotais dalykais".

Šių manevrų tikslas esąs įsitikinti, kaip vyriausybė ir kitos valdžios įstaigos galėtų vykdyti savo funkcijas, jeigu toks užpuolimas iš tikrųjų įvyktų, ir kaip greitai galima evakuoti fabrikus, įstaigas ir miestų gyventojus. Pasirodė, kad, pav., karinis centras Pantagon evakavosi per 15 minučių.

Prez. Eisenhoweris netrukus po to, kai aplėdo Vašingtoną, pasitaręs su 30 aukštesniųjų valdžios pareigūnų, kreipėsi į tautą, pranešdamas apie padėtį.

New Yorke areštuota 31 asmuo, kurie, paskelbus aliarmą, atsiskakė įsti į slėptuves.

AUSTRALIJOS VISUOMNĖ UŽ SIUNTIMĄ KARIUOMENĖS I AZIJĄ

Tuoį grįžus ministeriui pirmininkui Mr. Menzies iš JAV-bių ir jam paskelbus, kad Australija siųsianti kariuomenę į Malajus kovai su komunizmo ekspansija, Viešosios Nuomonės Tyrinėjimo Gallup Institutas pravedė plataus masto apklausinėjimus, ką apie tai galvoja piliečiai. Pasirodo, kad į klausimą, ar kilus Azijoje karui su komunizmu ir turint galvoje, kad JAV-ės aktyviai dalyvautų kovoje, Australija turi siūsti kariuomenę į Aziją, atsakė: taip — 78%, prieš 11% ir neapsisprendę — 11%. Taigi, Australijos visuomenė, kaip atrodo, jau realiai suranta komunizmo pavojų.

84 ŽMONĖS UŽMUŠTI AUTOMOBILIŲ LENKTYNĖSE

Prancūzijoje, Le Mans mieste, birželio 11 dieną vyko automobilių lenktynės. Vokiečių gamybos Mercedes automobilis lenktynių metu susprogo, užsidegė ir įlėkė į minią, kuri stebėjo lenktynes. Vietoje užmušta 84 žmonės ir daugiau kaip 100 sužeista. Vėliau Prancūzijos vyriausybė išleido potvarkį, kuriuo automobilių lenktynės visai uždraudžiamos, kol nebus sudarytos saugios sąlygos, kad panašių dalykų neapsikartotų.

Dr. ADENAUERIS PAKVIESTAS I MASKVĄ

Kremliaus vyriausybė pakvietė Vakarų Vokietijos kanclerį Dr. Adenauerį į Maskvą. Rusų notoje sakoma, kad šio pakvietimo tikslas suartinti abi tautas glaudesniai ekonominiams bei kultūriniam bendradarbiavimui, tačiau neabejojama, kad to vizito metu bus keliamas Vokietijos suvienijimo klausimas rusams priimtina prasme. Vokietijos ministerių kabinetas sąlyginai pritarė tokiam vizitui, tačiau Dr. Adenaueris pirmiau nuvažiavo į Vašingtoną aptarti visą reikalą su prez. Eisenhoweriu ir valst. sekretorium Mr. Dulles. Jau dabar manoma, kad Rusija sieks Vokietijos neutralizavimo, atseit, jos išskyrimo iš Vakarų valstybių bloko, kas jiems nepavyko anksčiau, prieš Paryžiaus sutarčių ratifikaciją.

Po pasitarimų Vašingtone su prez. Eisenhoweriu ir Mr. Dullesu išleista bendrame komunikate sakoma, kad "jokia neutralumo koncepcija Vokietijai nepriimtina", nes palikus tuščią erdvę bolševikai netrukus pasistūmėtų į Vakarus ir pavergtų visas laisvas tautas.

Toliau komunikate sakoma, kad abi tautos, JAV-bes ir Vokietiją, santykiuose su Sovietų Rusija, jungia labai daug bendrų ryšių ir kad abiejų tautų siekimai šia prasme yra tie patys.

Dr. Adenaueris, žurnalistų paklaustas, ar jis važiuos į Maskvą, atsakė: Galbūt.

Grįždamas iš Vašingtono Dr. Adenaueris lankėsi Londone, kur tarėsi su min. pirm. Mr. Edenu.

KETURIŲ DIDŽIŲJŲ KONFERENCIJA LIEPOS MĖNESI

Galutinai nustatyta, kad JAV, Anglijos, Sovietų Rusijos ir Prancūzijos valstybių galvos susirinks konferencijai liepos 18—21 dienomis Zenevoje, Šveicarijoje. Vieta ir data nustatyta Vakarų valstybių, o Rusijai beliko tik pritariti.

JAV-bių valstybės sekretorius Mr. Dulles, kalbėdamas spaudos konferencijoje, pareiškė, kad šioje Keturių Didžiųjų konferencijoje bus iškeltas klausimas dėl Rusijos pavergtų kraštų išlaisvinimo, tačiau iš jo pareiškimo neišku, ar ir Pabaltijo valstybių klausimas bus keliamas. Tačiau rusiška spauda, leidžiama okupuotuose kraštuose, jau pradėjo kelti triukšmą, kad "kapitalistai siekia pavergti laisvus kraštus". Atrodo, kad Vakarų tautų atstovai pasiryžę tą klausimą platesniu ar siauresniu mastu konferencijoje judinti.

Be to, Rusija norėtų, kad ta konferencija tęstųsi ilgiau, negu tik keturias dienas, kaip prez. Eisenhoweris ir kiti Vakarų valstybių atstovai nustatė.

VEIKSNIAMS SEKTI PRAHOJE SUDARYTAS NAUJAS CENTRAS

Šveicarų dienraštis "Neue Zuercher Zeitung" skelbia pranešimą iš Čekoslovakijos, kad prie Prahos vidaus reikalų ministerijos sudarytas ypatingas "antiemigrantinis skyrius". Skyriui vadovauja sovietinės policijos karininkas Malotovas, čekoslovakų saugumo tarnybos vienas pulkininkas ir vienas vengrų saugumo AFO majoras. Šiam skyriui skirtas uždavinys rūpintis ir sekti įvairių grupių politinių emigrantų iš satelitinių Rytų ir Vidurio Europos valstybių veiklą, taip pat laisvųjų žurnalistų ir spaudos tarnybų darbą ir apie viską informuoti atitinkamų kraštų vyriausybes.

* Prancūzija sulaukė eksportą į Rumuniją protestuodama prieš prancūzų laikymą kalėjimuose. Du prancūzai kaliniai mirė. Rumunai, pasirašydami prekybos sutartį, buvo pasižadėję paleisti prancūzus iš kalėjimų, bet, deja, pažado neištesėjo.

Trumpai

* Birželio 16 ir 17 dienomis trys didžiųjų valstybių — JAV, Anglijos ir Prancūzijos — užsienio reikalų ministrai tarėsi New Yorke. Pasitarimų tikslas — nustatyti bendrą liniją laikymuisi Keturių Didžiųjų konferencijoje, kuri įvyks Zenevoje liepos 18-21 dienomis.

* Anglijos naujasis užsienio reikalų ministeris Mr. Macmillan, kuris pirmą kartą kalbėjo parlamente aiškindamas Anglijos užsienio politiką, pareiškė, kad Vakarų valstybės jokiū būdu negali susilpninti savo karinės jėgos, nors Sovietų Rusija tariamai siekia taikaus susyvenimo su Vakarais. Tai esąs tik manevras, siekiant susilpninti Vakarų gynybą.

* Australijos Tautinė Aviacijos bendrovė (ANA) numato netrukus nupirkti už £65.000 helikopterį, kuris bus naudojamas komerciniams tikslams. Helikopterio greitis 141 mylia per valandą, skridimo radiusas nenusileidus 330 mylių. Jame telpa 5 asmenys kartu su pilotu.

Tai bus pirmas helikopteriš Australijoje, naudojamas komerciniams tikslams.

* Australijos kariuomenė, kuri numatoma pasiūsti į Malajus, apsisistos Penango saloje, prie pat Malajų pusiasalio. Ji kovos, reikalui esant, su komunistų partizanais, padėdama britų bei naujazelandiečių kariuomenėms.

* Naujasis Victorijos parlamentas, kuriame per pastaruosius rinkimus apsolituinę daugumą gavo Liberalų-Krašto Partija, numato skirti daug lėšų namų statybai. Paskolos numatoma duoti iki 95% pastato vertės arba iki £4.000 vienam vienietui.

* Oficialiai paskelbta, kad Hitlerio pradėtas ir pralaimėtas karas Vokietijai kainavo 41 milijardą svarų.

* Prieš du metus pabėgęs su MIG lėktuvu lenkas lakūnas J. Jazwinski primate į karo aviaciją JAV-bėse. Jis vedė amerikietę.

* Brazilijos keleivinis lėktuvas, skrięs į Buenos Aires, pakeliui nukrito Paragvajuje. Iš 24 keleivių 17 užmušta, o kiti sužeisti.

* JAV-bių karo aviacijos ministeris oficialiai pareiškė, kad keturios naujos aviacijos bazės Ispanijoje bus baigtos 1957 metais.

* JAV-bės ir toliau duos ūkinę ir karinę pagalbą Jugoslavijai, nes ji lieka nepriklausoma nuo Sovietų Rusijos. Ateintiems finansiniams metams numatoma duoti karo reikmenų už apie 18 milijonų svarų.

* Užsidegus švedų tanklaiviui Johnishus jūrininkai turėjo šokti į jūrą. 23 išgelbėti, o 20 žuvo.

* Hongkongo policija paskelbė, kad ji skiria 100.000 dolerių (Hongkongo) premiją tam asmeniui, kurio nurodymu bus išaiškinta, kas įkišo bombą į Kašmiro Princesę — keleivinį lėktuvą — kuriuo balandžio 11 dieną skrido Kinijos komunistų delegacija į Bandungą ir kuris, bombai sproguos, nukrito į jūrą su visais keleiviais.

* Singapūre susreikavo apie 30.000 darbininkų, reikalaudami padidinti atlyginimus. Policijai areštavus keletą streiko vadų padėtis labai pablogėjo ir įvyko susidūrimų su policija. Streikui stengiasi vadovauti komunistai ir išnaudoti padėtį savo tikslams.

SENATORIUS LEHMAN REIKALAUJA RATIFIKUOTI GENOCIDO KONVENCIJĄ

New Yorko valstybės senatorius demokratas Herbert Lehman, kalbėdamas Armenijos nepriklausomybės šventės minėjime, kvietė Jungtines Valstybes greičiau ratifikuoti Jungtinių Tautų genocido konvenciją. Armenų minėjimas įvyko puošnioje New Yorko Town Hall salėje. Senatorius Lehman kaltino respublikonų vyriausybę, kad ji nespauzdžia demokratinio Senato greičiau ratifikuoti genocido konvenciją. Minėjimą suruošė "Amerikiečių Komitetas Armenijai Išlaisvinti".

Mūsų bendradarbę

Odeta Pridotkaitė

ir

Povilą Stimburi

sukūrusius lietuvišką šeimą, sveikinimą ir linki saulėto gyvenimo

"Australijos Lietuvis"
Redakcija

Kolegę

Odeta Pridotkaitė

ir

Povilą Stimburi

sukūrusius lietuvišką šeimą, sveikinimą ir linkime laimingo gyvenimo

Adelaidės Lietuvių Teatro Myletojų Grupė

Imigracija į Kanadą ir Ameriką

Visus reikalingus oficialius dokumentus (vizas, afidevitus, darbo-buto garantijas, etc.) parūpina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Britų Kolumbijos Apylinkės Valdybos Pirmininkas, diplomotas teisininkas

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B.
Istaigos adresas:

Suite 5, Tunstall Building,
709, Dunsmuir Street,
Vancouver 1, B. C., CANADA

(Informacijos suteikiamos padengus visas susirašinėjimo išlaidas).

PABALTIEČIAI

Sibiro stovyklose

Baltų spauda plačiai apžvelgia japonų karo belaisvių parneštąsias iš Sibiro darbo vergų stovyklų žinias apie ten sutiktuosius pabaltiečius. Minimi sukilimai Karagandoj, Norilске ir kitur. Japonų Okados spauda aprašė, kaip 150.000 darbo vergų, protestuodami prieš rusų sargybinių bei prižiūrėtojų brutalų su jais elgimąsi, metė darbo įrankius, iškėlė juodas vėliavas ir atsisakė dirbti. Sukilimų aukos — apie 200 buvo išžudyta, o apie 180 sužeista. Neramumų būta ir tarp darbo vergų, turinčių kasti Rusijos atomo fabrikams uraną Kolomos upės baseine. Ten esą apsieiai lietuvių, latvių ir estų. Latvių socialdemokratų Stockholme leidžiamame BRYVYBA rašo, kad tolimesnėse srityse Kolomos upės baseine urano rūdą turi kasti apie 3.000 latvių, lietuvių ir estų. Apie juos daugiau žinių suteikė paleisti namo japonai karo belaisviai.

Grįžusieji į Vakarus kai kurie iš buvusių karo belaisvių ir civilių interuotojų yra parnešę žinių taip pat apie daugelį Sibire ar kitose darbo vergų stovyklose sutiktųjų mūsų tautiečių. Nupasakojama, už ką įSibirą buvo ištremtas operos solistas Kučingis, kaip ten atsidūrė buv. Aušros gimnazijos mokiniai, bolševikų užtikti Vasario 16 d. giedant Lietuvos Himną, ir kt. Gautosiomis žiniomis, leista grįžti iš Vorkutos į Lietuvą jėzuitui tėvui A. Bieliūnui, išbuvusiam joje apie 10 metų. Galimas dalykas, kad būsiąs grąžintas ir tėvas J. Paukštys. Daugumas buvusių jėzuitų dažniausiai tarnauja zakristijonais įvairiose parapijose.

Apie Vorkutą ir joje kalinamus mūsų tautiečius žinių suteikė ypač amerikietis Noble, amerik. kareivis Verdine, vokiečių karo gydytojas Dr. Scholmeris ir pora kitų žmonių, iš ten neseniai paleistų. Vokiečių žurnaliste Brigitte Gerland, socialdemokratų spaudos bendradarbė, kurį laiką taip dirbusi redaktore prie SND Berlyne, savo išgyvenimus Vorkutoje yra aprašiusi veikalė vokiečių kalba "Pragaras yra visai kitoks" (Die Hoelle ist ganz anders). Jame kai kur taipgi prisimena ir lietuvius su kitais pabaltiečiais. Veikalė rašinėsi dabar visur taip apie rezistencines grupes, veikiančias įvairiose bolševikinėse darbo vergų stovyklose ir Sovietų Sąjungos universitetuose. Ten spausdinami net ir nelegalūs atsisaukimai. Ypač žiaurus gyvenimas Vorkutoje buvo tuo metu, kai ten siautė vad. "blatnoi", kurie nesistengdavo dirbti, bet visokiais būdais terorizuodavo kitus. Su jais, bijodama asmeninio keršto, negalėdavo nesiskaityti net ir darbo vergų stovyklų administracija. Taip kartą "blatnoi" vieno šnipo galvą, nukirtę, įmetė net į politinio komisaro kambarį. Tarp kalinių buvo laikoma ir Henriette Karlowna-Dengermann, ilgą laiką bendradarbiavusi su Leninu, kurio sukaktis dabar visur taip iškilmingai bolševikų paminėta, ir priklausiusi prie Krupskajos artimiausių patikėtinių. Į ten buvo pasiųstas taip pat ne vienas žydas, laimingai išvengęs dujų kamertų nacių kacetuose. Tokie žydai buvo paprasčiausiai apkaltinti, kaip ir daugelis kitų: jei naciai tavęs nesunaikino, vadinasi — buvai gėštapo agentas, todėl kaip toks ir turi važiuoti į Vorkutą. Politiniuose skyriuose dau-

Bėgimai iš Rytų Vokietijos didėja

Pabėgėlių skaičius iš Rytų Vokietijos į Vakarus Berlyną nepaprastai auga ir neseniai turėjo būti atidaryta nauja pabėgėliams priimti stovykla. Nuo šių metų pradžios pabėgėlių skaičius padidėjo kasdien nuo 200 iki 325. Nuo 1947 metų iš Rytų Vokietijos į Vakarus zoną pabėgo 72.000 įvairių rangų mokytojų. Pabėgėliai pasakoją, kad bolševikų valdomoj Rytų Vokietijoje mokytojų toks didelis trūkumas, kad dabar mokytojais skiriami visi nekvalifikuoti asmenys.

Bolševikai vis labiau aptveria pasienius spygliuotomis vielomis, saugoja specialūs treniruoti šunes, bet tas nieko nepadeda.

* Rytų Vokietijos komunistų vyriausybė paskelbė, kad bus kuriama Rytų zonos vokiečių kariuomenė. Manoma, kad tai būsiąs komunistų atsakymas dėl Vakarų Vokietijos apginklavimo.

giausia būdavo sugrūsti ukrainiečiai ir pabaltiečiai. Pasitaiko ten taip pat ir buvusių bolševikinių ministerių. Įdomiausiai aprašoma toji vieta, kaip į Vorkutą buvo pasiųstas prof. Vladimiras Markovičius, turėjęs "laimę" paliudyti apie M. Gorkio mirtį. Kaip žinoma, Gorkis buvo Stalino nunuodytas. Gavęs nuodingų Stalino saldainių, Gorkis, nieko pikto nenujausdamas, ne tik pats jais vaišinosi, bet ir pavaišino ir du sanitarus. Po valandos visi trys žiauriausiose kančiose mirė. Skrodimas parodė, kad visi trys buvo nuodiję. Tačiau gydytojai apie tai neišdrįsi viešai prasižioti nė puse lūpų. Nors jie tylėjo, tačiau visa Maskva šnabždėjo: Zoso (taip vadino liaudis Staliną) nuodiję Gorkį. Bolševikai, norėdami surasti "kaltininkus", ir apkaltingo gydytojus.

PJT INTERVENCIJA DĖL KETURIŲ GALYBIŲ KONFERENCIJOS

Ryšium su numatytąja 4 Galybių konferencija, PJT įteikė Amerikos, Britanijos ir Prancūzijos užsienių reikalų ministeriams memorandumą sovietų pavergtųjų Centro ir Rytų Europos valstybių reikalu. Memorandume pabrėžiama, kad Keturių Galybių konferencijoje svarstyti dalykai Centro ir Rytų Europos sovietų pavergtiesiems kraštams neabejotinai bus gyvybinės reikšmės.

Memorandumas pirmuoju pavergtųjų tautų noru laiko, kad konferencijos darbotvarkėje būtų Sovietų Sąjungos pavergtųjų valstybių nepriklausomybės ir suverenumo vykdymo atstatymas. Nes jeigu būsiosios konferencijos uždavinys esąs atleisti dabartinę įtampą Europoje ir sukurti patvarią taiką, tai juk pagrindinė dabartinės įtampos priežastis esanti Sovietų Sąjungos agersijų prieš 9 Europos valstybes pasekmėje atsiradusi jos ekspansija iki pačios Europos širdies. Iš dabartinių savo pozicijų Sov. Sąj. netik daranti grėsmę kontinento likučiams, bet, laikydama prievarto sovietinėje ūkio orbitoje rytinės Europos pusę, giliai pažeidžianti Europos ūkinį bei socialinį pastovumą. Europa dėl to kenčianti ir dvasiniu, moraliniu bei politiniu atžvilgiais. O prievartinis įjungimas 9 pavergtųjų kraštų resursų ir žmonių į sovietų karinę sistemą labai padidina Kremiaus galybę ir grėsmę likusiai Europai ir visam pasauliui.

Europos taika ir saugumas esą neatšiejami nuo atstatymo laisvės ir nepriklausomybės visiems Europos kraštams.

Trys Didžios Vakarų Galybės pakartotinai esančios patvirtinusios būtinumą atstatyti nepriklausomybę visų Europos kraštų. Jos bendrai ir atsikrai esą pareiškusios norą to siekti taikingomis priemonėmis. Be abejo, jos, tos taikingos priemonės savaime neatsirasiančios, jeigu jų nebūsią siekiama. Būsioji konferencija esanti geriausia proga tas priemonės panaudoti. Vengimas į konferencijos darbotvarkę įtraukti Centro ir Rytų Europos valstybių nepriklausomybės atstatymo sutvirtintų Sovietų Sąjungos įsitikinimą, kad Vakarų Galybės nelaikantišios Centro ir Rytų Europos valstybių pavergimo viena iš didžiųjų dabartinės tarptautinės įtampos priežasčių ir tyliai sutinkantišios su esamąja padėtimi. Pavergtiesiems tautos tatar reikštų jų išdavimą. Pragaištingos tokio įspūdžio pasekmės pavergtųjų žmonių moralei sunku esą ir vertinti. Kiekvienu atveju įvyktų tai, ko siekianti sovietų vyriausybė.

Neįtraukti į būsiosios konferencijos darbotvarkę Centro ir Rytų Europos laisvės ir nepriklausomybės reikštų sukliudyti išsamų patikrinimą dabartinės tarptautinės įtampos priežasčių. To padarinys tegalėtų būti klaidingos išvados ne nepatvarūs sprendimai.

Be abejo, sovietai, kaip paprastai, vengsį diskusijų dėl praicitės agresinių ir neteisėtų veiksmų. Ir dabartinė apgailėtina padėtis Centro ir Rytų Europoje esanti žymia dalimi tokio, vengimo rezultatas. Sovietų Sąjunga iškišanti dabar laisvajam pasauliui "sanbūvį". Visi sovietų pavergtieji Centro ir Rytų Europos kraštai da-

Lenkai tremtyje jau seniai apgaulės ir melo liežuviu varo propagandą, priskirdami Vilnių ir Vilniaus kraštą Lenkijai. Tai jie daro apgalvotai ir sąmoningai, surasdami įvairių progų viešai pareikšti ir prakišti savo tendencingus imperialistinius straipsnius demokratinio pasaulio spaudoje.

Bene stipriausi lenkų propagandistų lizdai yra susukti Anglijoje ir Kanadoje. Prieš jų kėsulus — savinantis Vilnių — stipriai pasisako mūsų vadovaujantieji organai, aiškiai ir dokumentaliai įrodydami Vilniaus miesto ir krašto priklausomumą Lietuvai. Nežiūrint juoda ant balto įrodymų, lenkai, panirę akis žemėn, ir toliau su nešvariomis sąžinėmis knisinėjasi po istorinio lietuviško Vilniaus pamatais, mėgindami sau palankiai nuteikti pasaulio politinius sluogsnius ir tuo pačiu šovinistines sėklas barsto, brandiną savų tautiečių tarpe.

Kaip vieną ryškų pavyzdį paminėsiu

Kanadoje. Lenkų lakūnų eskadrilė pasikrikštijo vardu "Wilno". Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba neatidėliodama pasiuntė protestą Kanados Krašto Apsaugos ministeriui, nušviesdama lenkų tikslus dėl pasirinktojo vardo "Wilno". Kanados Krašto Apsaugos ministeris, ištyręs reikalą, pareikalavo lenkus pasikrikštyti kitu vardu.

Lenkų propaganda dėl Vilniaus nemažėja, priešingai, diena iš dienos vis didėja ir stiprėja. Ji pradeda plačiau reikštis ir Australijoje. Lenkas Dr. Michael Bialoguski, gyvenęs Vilniuje, savo avantiūristines istorijėles išvyniojo į dienos šviesą. Š. m. birželio pirmos dienos "The Herald" numeryje, išeinančiame Melbourne (taip pat ir kituose laikraščiuose kitose sostinėse. Red.) pradėjo spausdinti savo atsiminimus "I shadowed Petrov". Tas pats laikraštis praneša, kad dr. Bialoguski knyga "The Petrov Story" greitai laiku bus išleista William Heinemann Ltd. leidyklos.

Dr. Bialoguski savo pirmajame rašinyje ("The Herald", VI. 1 d.), aprašydamas pirmųjų rusų tankų bildėjimą Vilniaus gatvėmis, padarė didelius užmetimus Lietuvai. Jis rašo: "Within a few weeks the Soviet ceded Wilna to the Lithuanian Republic, which had links with Fascist Germany". Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šie jo atsiminimai bus išleisti atskira knyga, ir daugelis svetimąliū bus nuteikiami ir klaidinami mūsų nelabai. Toliau Dr. Bialoguski keletą kartų pabrėžia, kad Vilnius esąs Lenkijos miestas.

Jei tylėsim ir nepasiskysim prieš lenkų tendencingą varomą propagandą prieš mūsų Kraštą, tai ateityje, reikia tikėtis, lenkai dar labiau prasižios. Be to, nereaguodami nusikalstame savo Kraštui ir tautai ir susilaukume pagrįstų kaltinimų iš savo laisvinimo veiksmių, ypač Dr. Bialoguski knygai pasirodžius. Neatidėliotina šiuo reikalu turėtų susirūpinti ALB Krašto Valdyba.

J. Rimas

Savoį spaudoj

BRITANIJOS LIETUVY (1955. IV. 28 d.) randame įdomų aprašymą, pavadintą SPYGLIUCOTOS ROŽĖS, kaip Londone buvo paminėta Lidicos žudynių sukaktis, kurią ruošė komunistai ir bandė panaudoti savo propagandos reikalams:

"Prokomunistinė organizacija "Lidice Gyvuos", balandžio 21 d. surengė Londone Lidice žudynių minėjimą. Minėjimo metu, specialiai iš Čekoslovakijos atvykusiai delegacijai, turėjo būti perduotas "rožių darželis". Gi rožių skiepai jau prieš kelias dienas buvo išsiųsti į Lidice vietovę. Į rožių perdavimo iškilmes Londonan atvyko Lidice burmistras H. Leflerova, vyskupas Miroslov Novak ir visa eilė čekų komunistų. Iškilmės turėjo dalyvauti raudonosios Čekoslovakijos Charge d'Affaires M. Ruzek su pasiuntinybės patarėjais ir eilė komunistinės Čekoslovakijos draugų anglų, jų tarpe Parlamento atstovas Dr. Barnett Stross (Lab. Stoke-on-Trent), Coventrio burmistras, angliakasių prof. sąjungos sekretorius Horner ir kiti.

Susirinkimo salėn, prieš prasidedant oficialiai daliai, emė rinktis Čekoslovakijos išeiviai, gyveną Londone. Jie labai greit užėmė geriausias salėje vietas, o pasieniais iškėlė tautines vėliavas, baltos drobės transparentus, kuriuose raudonomis raidėmis buvo aiškiai įrašyti tokie šūkliai anglų kalba: "Free Elections in Czechoslovakia!", "End Slavery in Czechoslovakia!" "Free the Trade Unions", "Release Archbishop Beran!"

Aukštiesiems komunistų svečiams ir jų draugams sutikti visa salė ir ypač tribūna buvo gausiai išpuošta gėlėmis. Pradžioje užvirė gana aštrūs ginčai tarp čekoslovakų demokratinio sąjūdžio ir anglų publikos, kurią daugumoje sudarė komunistai. Salė kiek aprimo kai truputį pavėlavęs tribūnoje pasirodė D. Barnett Stross, bandęs iškilmių komiteto vardu atidaryti mitingą. Tačiau, pamatęs salėje transparentus ir įkaitusią nuotaiką, pareiškė, kad vargu ar susirinkimas galės įvykti, ir rengėjai negalį salėn pakviesti "garbingųjų svečių". Bandydamas gelbėti padėtį, Dr. B. Stross paprašė susirinkusiųjų laikytis ramiai ir 5 minučių bėgyje pašalinti iš salės transparentus. Suprantama, kad jo žodžių niekas neklausė ir

nei šūkliai nei vėliavos, nė nepajudėjo. Bet tuo pačiu laiku į tribūną užkopė jauna moteris su rožių puokšte ir mandagiai, bet garsiai ir aiškiai kreipėsi į Dr. Stross, sakydama:

— Šią gėlių puokštę prašau perduoti komunistų delegacijai. Norėčiau, kad pirmoji rožė būtų padėta ant Lidice žuvusiųjų kapo!...

Dr. Stross su pasitenkinimu ištiesė ranką rožei paimti.

Salėje nuskambėjo ovacijos ir plojimas. Moteris dar skardesniu balsu tęsė, įduodama antrąją gėlę:

— Antrąją gėlę prašau padėti ant prezidento Masaryko kapo...

Jos žodžius palydėjo audringos ovacijos. Dr. Stross traukėsi kiek atgal, nežinodamas kaip elgtis. Rožę paima.

— Ši trečioji tepapuoš komunistų nužudytosios Parlamento atstovės Dr. Horakovos kapą!...

Salėje jau visa audra plojimų ir ovacijų, o Dr. Stross nežino kaip išsisukti.

— Ketvirtąją rožę perduokit kalinamam arkivyskupui Beranui ir šią penktąją kankinamai Čekoslovakijos tautai!"

Salėje pasigirsta Čekoslovakijos himnas. Susirinkę komunistai pradeda galvotrūkiškai bėgti iš patalpos, išsigandę demonstrantų giesmių ir valiavimo. Demonstrantams dar neišsiskirsčius, tribūnoje pasirodo uniformuotas policijos nuovados viršininkas, kuris per garsiakalbius paprašė susirinkusių išsiskirstyti. Laisvieji čekai ramiai ir su pakelta nuotaika apleidžia salę.

Prie įėjimo buvo platinamos demonstrantų atspausdintos skrajukės, kuriose (anglų kalba) rašoma, kad Lidice yra kovos prieš tyraniją simbolis, tuo tarpu komunistų valdžia Čekoslovakijoje piktnaudoja tokiais minėjimais savo tikslams, akiai sekdami nacių politiką, terorizuoja čekų tautą, laiko visą kraštą pavergę, o tūkstančius geriausių Čekoslovakijos sūnų ir dukterų nekaltai žudo kalėjimuose ir ištėmė.

Komunistai siunčiamiems į D. Britaniją delegatams "rožių paradai" visada baigiasi spygliuotai. Lietuviai Birminghame taip pat anais metais parodė kad laisvajame pasaulyje gyveną išeiviai nepamiršta kmunistų vergiją nesąncių brolių pavergtuose kraštuose ir kiek įveikdami protestuoja prieš "delegatus", atvykstančius į laisvąjį pasaulį mulkinti gyventojų."

Adv. Bronius Plokstis

(60 METŲ PROGA)

Kai dviaukštis troleibusas sustojo Port Roado 33-čiame stope, išlipau. Neilgai ieškojęs suradau New Street Nr. 84, tarp žydinčių rožių pravėriau vartelius ir, perėjęs tvarkingą jaunų medžių sodelį, pasibeldžiau į namo duris. Jas atidarė pats adv. Br. Plokstis.

Mažame salionėly abiem susėdus giliose foteliuose ryžausi iš karto atidegti savo atsilankymo priežastį:

— Pone advokate, girdėjau, kad Jūs apie šį laiką švesite savo amžiaus 60 metų sukaktį. Jeigu Jūs sutiktumėte, aš norėčiau išgirsti šį tą apie Jūsų gyvenimo kelią ir išgirstomis mintimis pasidalyti su "Australijos Lietuvis" skaitytojais.

Po trumpų derybų — verta ar neverta, adv. Br. Plokstis užsidegė cigaretę ir žiūrėdamas kažkur į tolį, galbūt, pačion savo kūdikysten, pradėjo pasakoti:

— Kažkur, juokuose iš teismo salės, skaičiau, kad teisėjas, prieš pradėdamas klausinėti liudininką, jam pasakė: "Sakyk tik tai, ką pats matei". Kada gimiau, nemačiau ir neprisimečiau. Krikšto metrikoje įrašyta, kad tai įvyko 1895 m. birželio 16 d. pagal seno stiliaus kalendorių, birželio 30 d. sulig dabartiniu kalendoriumi, Šunkepių km., Šiluvos valsč., Žaiginio parapijoje, Raseinių apskr.

— Mano tėvas ir senelis buvo dideli bičių mylėtojai. Pasakoja, kad kaip tik tą dieną įjėdau prie namų sugavo bičių spiečių ir, kai jį įkurdinę, grįžo trobon, rado mane gimusį. Todėl vėliau ir sakydavo, kad mane atnešė ne gandrai, bet bitės.

— Šeimoje buvau trečias vaikas ir pirmasis sūnus. Vėliau šeimos skaičius pakilo ligi 5-kių dukterų ir 3-jų sūnų, o, išmirus tėvo brolio šeimai, prisidėjo dar ir devintas — našlaitis pusbrolis.

— 12,5 dešimties (13 ha) smėlėtos žemės gausiai šeimai didelės prabangos nežadėjo. Tas nepasikeitė ir tėvui paėmus valdyti mirusio brolio pusvalakį. Tačiau per kaimą besitęsijęs žemaičių kalnynas ir netolimas miškas buvo nuostabiai gražūs ne tik juos apdavinusio poeto Linkevičiaus eilėraščiuose, bet ir pačiame Šunkepių kaime, kurio sodybos buvo išsidėsčiusios žaliose kalvose.

— Visi vaikai mėgsta žaidimą, kuriame reikia slėptis. Jį mėgome ir mes. Kartą besislėpdamas įsikasiau kluone į sieną ir buvau nustebintas radęs jame didžiulius knygų ryšulius. Skaityti dar nemokėjau, todėl radinys manęs nesudomino. Tik daug vėliau sužinojau, kad mano tėvas vėliau su "Knygnešyje" aprašytais Pranu Paprečkiumi ir Juozu Karabinu platiu ir gabenamą rusų draudžiamą lietuvišką spaudą.

— Šeimos siela buvo motina. Tai buvo moteris stiprių polėkių, jautri ir švelni ne tik savo šeimai, bet ir svetimams. Nors skaityti mokėjo tik iš savo maldaknygės, kurią kartą, grįždamas iš atlaidų pametė, o su ja kartu "pametė" ir savo mokslą skaityti, tačiau ne kas kitas, tik ji įkvėpė savo vaikams mokslo troškimą tokį stiprų, kad visi jos vaikai pasiekėme didesnio ar mažesnio išsimokslinimo.

— Savo "karjerą" pradėjau žąsų, o vėliau — raguočių bandos ganymu. Mirusio dėdės ūkyje, kurį tada valdė

GAUNA PAKVIETIMUS GRĮŽTI NAMO

Eltos bendradarbio New Yorke pastangomis "New York Times", įtakingasis Amerikos dienraštis, 1955.V.22 laidoje pranešė, kad Sovietai vilioja egzilus grįžti namo. Straipsnio rašytojas sovietikos specialistas Harry Schwartz nurodė, kad tokius kvietimus gavo net ir Amerikos piliečiai. Laikraštis iškelia, kad kvietimą gavo net tokie antisovietiniai veikėjai, kaip L.K. pirm. V. Sidzikauskas, kuris taip pat yra Pavergtųjų Tautų Seimo Politinės Komisijos pirmininkas. Kai kurie egzilai jau gavo ir antrąjį numerį. Įdomu, kad gauna tik lietuviai, nei latviai nei estai Amerikoje tokių leidinių nėra kol kas gavę. Taip pat keista, kad lietuviams siuntinėjami latviški spausdiniai. Visa eilė 1944 m. pabėgėlių, gavusių Amerikos pilietybę, kreipėsi į savuosius kongresmanus, prašydami jų apsaugos nuo sovietinio smurto ir persekiojimo.

jau mano tėvas, tuščioje troboje tuo laiku buvo įrengta slapta lietuviška mokykla, kurioje daraktorius A. Šivickis (vėliau profesorius Philipinų universitete ir paskutiniu laiku dėstęs biologiją Kauno un-te) slaptai mokė apylinkės vaikus lietuviškai skaityti ir rašyti. Toje mokykloje prasidėjo ir mano mokslai. Kadangi daraktorius naktodavo pas mus, nors valgydavo pasivaičiuoti pas visų savo mokinių tėvus, stipriausi išpūdziai liko iš ano meto vakarų, kada A. Šivickis garsiai skaitydavo visai šeimai vysk. M. Valačiaus

"Šventųjų Gyvenimus" ir kitas knygas.

— Neilgai pasimokęs pas daraktorių, pradėjau lankyti rusišką Žaiginio pradžios mokyklą. Bet ir jos nebaigiau, nes kaimyninio dvaro ponas, kuris dvare samdė savo sūnui namų mokytoją, prikalbiuot mano motiną atimti mane iš Žaiginio mokyklos ir kartu su jo sūnumi ruošti egzaminams į Raseinių miesto mokyklą.

— Patekau į grynai lenkišką dvaro atmosferą. Nuo lenkų kalbos ir aš nebėgau, tačiau už savo lietuvių kalbą kovojau. Sūpku buvo, nes tarpe besimokančių vaikų buvau tik vienas lietuviukas.

— Prisimečiau, kartą buvome visi pakviesti dvare pietums. Bevalgant kiti pradėjo juoktis iš lietuvių kalbos. Aš stojau ginti. Pasiplikinę vaikai pradėjo mane kumščiuoti. Aš traukiausiu. Kampe radęs aršną (matavimo lazda) nutvėriau ir ją pradėjau ginti. Daugiausiai teko kaip tik dvarininko sūnui. Maniau, kad dėl to "mūšio" turėsiu palikti dvaro mokyklą, bet, mokytojai pravedus tardymą, likau neubaustas, nes nepuoliau, o tik gyniausi.

— 1911 m. kartu su dvarininko sūnumi išlaikiau egzaminus į Raseinių miesto mokyklą (4-rių klasių), kurios baigiamuosius egzaminus sutrukdė prasidėjęs 1914 metų karas ir vokiečių atėjimas.

— Su besitraukiančiu Rusijon mokyklos direktorium išvažiavome kartu ir dalis mokinių. Pasiekėm netoli Vitebsko, bet frontui apsisitūjęs prie Dubysos, apsisprendžiau ir grįžau tėviškėn. Vokiečių okupaciją praleidau metus tarnaudamas prie geležinkelio.

— Kuri ano laiko motinų nenorėjo savo sūnaus matyti kunigų? Mano motinos svajonės buvo tokios pat. Jos priešnektas ir kurį laiką pas Žaiginio kleboną L. Skabeiką pasimokęs lotynų kalbos, 1918 m. pavasarį išlaikiau egzaminus į Žemaičių kunigų seminariją Kaune.

— Būnant man trečiame kurse, Seminarijoje, vietoj keturių kursų, buvo įvesti penki. Tos reformos sąskaiton mūsų kursas buvo perskeltas pusiau — į trečią ir ketvirtą kursą taip, kad vieni buvo pažeminti, o kiti — atsidūrę ketvirtame kurse, paaugštinti. Pažemintų skaičiuje buvau ir aš. Trečias kursas paskelbėm revoliuciją, grąšindami išstoti, tačiau, nesant tarpusavy sutarimo, rezultate atsiprašėm Seminarijos rektorių prelatą Maironį ir "ubausiti atskiromis rekolekcijomis, trimis dienomis vėliau, negu visi, išvažinėjome vasaros atostogoms.

— Nepavykusi "revoliucija", silpnas Semin. maistas, bet ypač išgirsti iš Rusijos grįžusių studentų pajuokią atsiliepimą apie "keturklasius kunigus" suformavo mano apsisprendimą, kad važiuodamas sekantiems mokslo metams ryšulyje vėžiausi ir iš motinos austro milo siūdiuotą civilę eilutę. Re-

ŽIVILĖ MELBOURNE

Birželio 11 dieną Melbourne Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė suvaidino A. Skėmos "Živilę". Gausokai susirinkusioje salėje prasivėrė scena ir pasigirdo lietuviški žodžiai apie svajoninį "Živilę". Gražus įvadas, dekoracijos ir šviesos tuojuo nuteikė žiūrovą šventadieniškai ir nekasdieniškai. Sekė vaidinimas. Trys veiksmai. Pukios dekoracijos, besikeičiančios šviesos, kostiumų eskizai ir scenoje veikiantieji artistai — be priekaištų. Reikia tik pasidžiaugti, kad šalia kasdienio darbo, turime tokių pasiryžusių ir gabių lietuviško meno mėgėjų bei puoselėtojų kaip Adelaidės Meno Mėgėjų Grupė. Jie ir jų atliktas pasiruošimas be priekaištų. Matyti, kad dirbo ir pasiruošė, o darbas vertas pagarbos.

Tačiau ne visai šviesią nuotaiką išsinešė melbourniškieji žiūrovai apie patį "Živilės" turinį. Pirmojo veiksmo finalas — meilė ir nudūrimas; antrojo — meilė ir nusinuodijimas; trečiojo — meilė ir revolverio šūviai. Banalu. Salės gale vaikai, prisiminę "komikus", tik ir laukė (trečiame veiksmo), kada bus pach, pach... Jų viltys išsipildė, tačiau vyresniųjų — ne. Jie laukė lietuviško žodžio, lietuviškos kilnios kovos idėjos, pakilimo iš kasdienybės, herojiškos mažos lietuvių tautos gigantiškos kovos pavaizdavimo. Štai ir gavo: "Živilė" suvaro savo mylimajam durtuvą į pašoną; atgimusi (ne iš numirusių prisikėlus) "Živilė" supila nuodus; o trečiame veiksmo (jau visai moderniškai) susivaro šūvius į smilkinius. Garbingoje Lietuvos istorijoje lietuvi moteris ar mylimoji užima garbingą vietą. Lietuvi moteris istorijoje mokėjo kovoti, laimėti ar mirti, bet ji nemokėjo pati save žudyti. Žudosi tik silpnos sielos. Lietuvi moteris tokia nėra. Ji mokėjo laiminti, kovoti ir žiūrėti pavojui į akis, bet nemokėjo žudyti pralaimėjusį ar klaidą padariusį, o ypatingai žudyti pati save, nes lietuvi moteris buvo tikinti ir tokia ji yra šiandien. Todėl šiuo atžvilgiu "Živilės" asmenyje lietuvi moteris labai pažeminama. Ji pastatoma paprastos silpnavalės pozicijoje, kuri, pavojui prisitartinus, teranda tik vieną vienintelę išeitį — nusižudyti. Jeigu lietuvi moteris istorijoje būtų buvusi tokia kaip "Živilė", tai, reikia tikėtis, kad Lietuvos žemėje priešai jau seniai nerūtų ką veikti — pačios lietuvių būty lietuvių tautą išžudžiusios, o istorijoje kalbėtų, kad kadaise prie Baltijos gyveno savizudžių lietuvių tauta. Nebereikalo turbūt (nors ir nesąmoningai) vienas melbourniškių atstovas, įteikdamas vaidintojams gėles, pratarė — šituo keliu (Živilės) eidami tautiško neišsaugosime; gi antrasis at-

stovas visai konkrečiai pasakė: — ne svajonėmis, bet darbu ir susiklausymu laimėsime tautai laisvę.

Dar blogiau su veikalo pasaulėžiūrinio aspektu. Viskas niekai. Galvoje miglos. Išganymo nėra. Žiūrime į dangų ir negauname atsakymo ir... tik svajokime... svajokime... ir t. t., ir ir t. t. Veikale randame visą seriją ateistiškai-nihilistinių šūkių. Žinoma, iš veikalo autoriaus, kuriam ir šv. Raštas tėra tik seksualinio jausmo išdava nėra ko kito ir benorėti. Kuo gyvena rašytojas, tuo kalba ir jo veikėjai. Tačiau kodėl būtinai mėgėjų būrelis turi platinti ir skleisti ateistiškas-nihilistines mintis? Jeigu veikalo autorius nesulaukia iš dangaus atsakymo (į kurį jis tikriausiai Dievo trokštančiomis akimis niekada ir nepažvelgė), tai dar nereiškia, kad katalikiška lietuvių tauta nesuranda ten stiprybės savo egzistencijai? Argi toks meniškai pajėgus vienetas kaip Adelaidės Teatro Mėgėjų Būrelis nesurado lietuviško veikalo iš kurio trykšta tikras pasiaukojimas, tikėjimas, viltis, o ne kovbojiškas nihilizmas su "Živilės" ir "Gluosnio" "atgimimais" vėl tais pačiais žmonėmis? (Indai sako, kad miręs žmogus jau negatgimsta žmogumi, bet gyvuliu: šuniu, kate, tigras, liūtas...). Ką, pagaliau duoda mums šiandien tokie šūkiai: "Piktųjų jėgų prakeiktas žmogus", "miglos", "svajonė"...? Abejoju, ar šitokie šūkiai atnešė kam nors sustiprinimo vilties gyvenimo kovoje, ar jie pakėlė mūsų žmogiškumą, ar suvirpino bent vieną patriotinę stygą vargstančios tautos atžvilgiu?

Kada danguje nematoma išganymo, kada žmogus tėra tik piktųjų jėgų prakeiktas padaras(!), kada nėra išganyto vilties — veltui šauksime apie tėvynę, tautą, laisvę, kultūrą. Nebus kam klausyti! Ant užpakalinių galūnių pastatyti gyvuliai anų dalykų nežino. Jie eina nešini revolveriais ir peiliais ir... drąsiai žvelgia mirčiai į akis... Palieku pačiam žiūrovui spręsti, ar "Živilės" išbarstyti ateistiniais - nihilistiniais šūkiais yra brandi sėkla tikinčios lietuvių tautos dirvoje, ar jie yra tik žemės šiukšlės, kurios lietuvišką sceną nepuošia? Mančiau, kad "Živilės" turiniui, kiek jis vaizduoja degradavusios lietuvių savizudės ir savizudžio lietuvių tipą, ateistiškų - nihilistinių tendencijų šešėlyje, jų negyvenamam kūnams (kad daugiau "neprisikeltų"), tinka šie, kadaise Vilniuje matyto paminklo, žodžiai:

"czie silsis jis ir ji —

Kondrotawyczie yr jo Pati

Jis jaj — ji jam — wienas kitam

Sutwere szi atminima."

Žiūrovas

kolekcijų tyloje galutinai pasiryžęs paklikti Seminariją, tuoj po jų ir išėjau su rekt. Prel. Maironio išduotu pažymėjimu, kad esu baigęs du filosofijos kursus ir išklauses vieną kursą teologijos.

— Mokytis, mokytis, toliau mokytis — kartojau vaikščiodamas Kauno gatvėmis. Bet kur? Kaip? Iš kur gausiu lėšų? Bandžiau patekti Aušros gimnazijon, bet nepriėmė. Atsitiktinai gavau kvietimą mokytojauti Kelmės progimnazijoje, tačiau šoras mokytis viršino šią pagundą. Po didelių pastangų pagaliau buvau priimtas Telšių gimnazijon... laisvu klausytoju. Verčiausi pamokomis, nes palikus Seminariją, tėviškė manęs nerėmė, ir mokiausi.

— Po metų darbo laimingai išlaikęs egzaminus Šiaulių gimnazijos aštuntą klasių, 1923 m. iš jos išėjau su brandos atestatu rankose. Laimingas grįžau tėviškėn, kur pagaliau tėvų buvo šiltai įvertintos mano pastangos ir mokslo siekimas.

— Norėjau studijuoti mediciną, bet Ūkio Banko Šiaulių skyriui pažadėjus stipendiją, įstojau teisių fakultetan. Laimingo atsitiktinumo dėka pačioje pradžioje gavęs tarnybą Apygardos Teisme, vėliau perėjęs dirbti į Lietuvos Banką ir po to Žemės Reformos Departamente buvau galutinių dokumentų išdavimo referentu. Būdamas finansškai pajėgesnis galėjau pagalbėti kitiems besimokantiems šeimoms mairiams.

— Jau Šiaulių gimnazijoje dalyvaavęs ateitininkų būrelyje, universitete priklausiau Studentų Ateitininkų Draugovei, bet daugiausiai dirbau Ūkininkų Sąjungos Kauno skyriaus pirminku, su politiniais pranešimais esu išvažinėjęs visą Lietuvą, įsteigęs eilę pieninių. — Po 1926 metų krikščionių demo-

kratų pralaimėjimo, prasidėjus valymams įstaigose, iš referentų buvau atleistas. Mano vieton atsisėdo garsusis Venclova. Padėtis pasidarė kritiška, nes žūt-būt turėjau baigti universitetą, o be to ir kiti namiškiai laukė mano paramos. Negavęs pažadėtos stipendijos (ji buvo paskirta žydai) pradėjau ieškoti paskolos. Pagelbon atėjo Centrinis Ūkininkų Bankas, Atkly Susiėlpimo Fondas ir kun. Darasevičius.

— Pagaliau 1927 m., po keturių metų studijų, universitetą baigiau. Tuoj pat pradėjau jurisko psultuoti Centrin. Ūkininkų Banke (atidirbau paskolą), Liet. Pieno Perdirbimo Bendrovėje Sąjungoj, padėjau Kooperatyvų Centriui, o be to garbės juriskontultu buvau Pavasario Sąjungoj.

— Vyriausybei likvidavus ir tas katalikų ekonomines organizacijas, perėjau advokaturon. Dirbdamas prisiekusio advokato padėjėju ir turėdamas laisvo laiko buvau pradėjęs universitete lankyti filosofijos paskaitas, tačiau apie tai sužinojusi Advokatų Taryba uždraudė, nes, anot jų, prisiekusio teisininko linkymas universiteto nesideriia su pris. advokatų etika ir teismų santvarka. Supykęs parašiau skundą Tribunolo Drausmės Teismui, bet tas negelbėjo ir su filosofijos fakultetu teko atsisveikinti.

— O buvo ir laisvo laiko ir noro mokyti. Pradėjau lankyti prof. Palo modernių šokių mokyklą ir, neprieštaraujant visoms "etikoms" ir "santvarkoms" ją baigiau.

— 1932 m. spalio 8 d. vedžiau.

— 1933 m. buvo pakeistas teismų santvarkos ir advokaturės įstatymas ir

(Pabaiga 5 psl.)

Maždaug prieš 550 metų Rytinės Europos regione brenė svarbūs įvykiai, kurie turėjo būti vienaip ar kitaip išspręsti. Šitie įvykiai nebuvo staigaus momento iššaukti įvykiai, bet buvo ilgo politinio ir karinio rutuliojimosi įvykių išvada. Vienoje pusėje atsistojo krikščioniškosios Vakarų Europos remiamas germaniškos ekspansijos avangardas — kryžiuočių-kalavijuočių ordinas, kuris turėjo toli siekiančius planus į tuometinės Lietuvos ir Rusijos žemes. Antroje pusėje radosi tuometinė

militarinė Rytų Europos galybė Lietuva,

su istoriniu sąjungininku — Lenkija. Jeigu iš vienos pusės germaniškas "Drang nach Osten" buvo vedamas kryžiuočių-kalavijuočių ordino priedangoje, tai iš kitos pusės atsistojo lietuviai ir slavų masės vadovaujamos Gedimino dinastijos palikuoniu: Vytauto ir Jogailos. Abudu konkurentai jautėsi pakankamai stiprūs: kryžiuočiai-kalavijuočiai turėjo germaniško ir krikščioniško pasaulio neišsemiamą užnugarį, o Gedimino dinastijos valdovai — militariniai stipriai Lietuvos valstybę su sąjungininke Lenkija. Kryžiuočiams-kalavijuočiams rūpėjo sunaikinti žemaičių iškyšulį ir nugalėti barjerinę kliūtį — Lietuvą — pakeliui į turtingas ir apytuštes Ukrainos žemes. Lenkams rūpėjo atgauti strateginę Vislos žemę. Ordino žygiui kliudė militarinė Lietuvos valstybė. Lenkija nebuvo pajėgi atgauti tai, ką kitados neapdairūs mozūrų kunigaikščiai lengvabūdiškai prarado. "Kryžiuočių ordino pasikvietimas į mozūrų žemes yra didžiausia klaida, kokia bet kada buvo padaryta Lenkijos istorijoje" — teisingai pastebi lenkų istorikas O. Halecki savo "A History of Poland", nes "teutonų riteriai nukariavo Baltijos pakrantes ligi Suomijos įlankos ir žiauriai naikino čia gyvenančius žmones" (J. W. Thompson, The Middle Ages 395—1500, 1942, N. Y. p. 495). Lietuvos valdovui Vytautui buvo svarbu pašalinti nuolatinį pavojų, grūmojančią Lietuvos vakaruose ir baigti nepabaigiamą kovą, kuri "vokiečiams tapo gigantiška misija ir kolonizacijos kova tebesitęsianti ištisus šimtmečius". (J. W. Thompson, Feudal Germany, 1928, p. 469).

PROLOGAS Į ŽALGIRO KAUTYNES

Kada neišvengiamo, dviejų galybių susidūrimo akivaizdoje reikėjo tikrai tinkamo preteksto, iškilo žemaičių klausimas. Pastarieji jau kelis kartus buvo atiduoti kryžiuočiams, tačiau niekada nenurimo ir kovojo. Jau 1401 m.

ŽALGIRO MŪSI PRISIMINUS

Bronius Zumeris

žemaičiai paleido į vakarų Europos kunigaikščius ir Romos imperatorių skundą: "Klauskite, klauskite, o kunigaikščiai, pasauliniai ir dvasiški, šaukimo prispaustųjų, maloningai priimkite pavargėlių skundą... Visus javus, vaisius ir bičių avilius kryžiuočiai išplėšė... Kasmet priedanga ima mūsų vaikus be jokio žmogiško pasigailėjimo, mūsų akyse gėdina mūsų žmonas... Mūsų didžiūnus suraišiotus nutempė į Prūsų kalėjimus, kitus su šeimomis ant laužų degino... mūsų seseris ir jaunas dukras varu išvarė... Susimilkite ant mūsų. Mes prašome krikšto, bet teikitės atsiminti, jog mes esame žmonės, o ne naikinami gyvuliai, kuriuos galima dovanoti, pirkti ir pardavinėti... Mes iš visos sielos trokstame būti krikščionimis, pakrikštytais malonės vandeniu, bet ne išnaikinimo krauju" (Norbutas, IV. p. 34-37).

Kelis kartus žemaičiai visuotinai sukilo prieš ordiną. Išsivadavo ir vėl politinių bei karinių kombinacijų dėka atiteko ordinui. Tačiau kada Vytautas galutinai gavo laisvas rankas rytinėse Rusijos žemėse, tai 1409 m. Žemaičių sukilimui vesti pasiuntė savo bajorus. Kryžiuočiai skundėsi, kad sukilimui vadovauja Vytauto sūstas maršalka Rumbaudas. 1408-1409 m. kilo Lenkijos kova su ordinu dėl Drezdenko (Driesen). Metais anksčiau Lietuvoje buvo labai blogi metai. Jogaila, norėdamas Lietuvai pagelbėti, pasiuntė 20 laivų jāvų. Tačiau ordinas jāvus Ragainėje pagrobė, motyvuodamas, kad tai vežami ginklai sukilusiems žemaičiams. Tada Vytautas aiškiai stėjo žemaičių pusėn ir neįtrūkus ordino kariuomenė buvo iš Žemaičių išvyta. Karas pasidarė neišvengiamas.

Randame tvirtinimų (T. Ziemiradzki, p. 22-23), kad 1410 m. pradžioje ordinas Kezmarke (Vengrijoje) suruošė Vytauto ir Zygmanto Liuksemburgiškio sąvažiavimą, kuriame buvo pasiūlyta Vytautui karaliaus karūna, jeigu jis nesikis į karą tarp lenkų ir ordino. Šalia to vyko slapti pasitarimai tarp ordino ir imperatoriaus Sigismunto, kaip sudaryti bendrą užpuolimą ant Lietuvos ir Lenkijos talkininkaujant Maskvos kunigaikštijai ir totoriams. Jeigu buvo toks planas, tai jis negalėjo pavykti dėl Vytauto gerų santykių su totoriais.

PASIRUOŠIMAS KARUI

Senoje Olivos kronikoje sakoma:

"A. D. 1407 creatus est in magistrum generalem Ulrichus Jungigen, vir bellicosus... contra hunc anno 1410 venit Jagello dux Poloniae et Witoldus magnus dux Lithuaniae in magno pugnatorem copia in Prussiam". (Danz. H. M. ch. IV, 376. Scr. r. pr. V, Die Croniken von Oliva, p. 629).

Karingasis ordino magistras nėsnaudė. Nėsnaudė taip pat ir Vytautas. Jis paruošė karo planą su ordinu. Skersai Vislą ties Červinska pastatė plaukiojančią ant valčių tiltą. Iš plačios Vytauto valstybės rytinių pakraščių plaukė įvairių kunigaikščių pulkai į Lietuvą. Atvyko totoriai. Pasamdyti čekų ir moravėnų kariai spietėsi Lenkijoje. "1410 m. liepos mėnesį Karalius Vytautas žygiavo su milžiniška armija pasitikti kryžiuočių riterių" (Timeless Lithuania, O. J. C. Norem, 1943, p. 45). "Vytautas vedė didžiulę armiją susidedančią iš lenkų, čekų, sileziečių, moravėnų, lietuvių, gudų, totorių" (A. Balmanis, History of Latvia, 1951, p. 107).

Vytauto ir Jogailos vedamos armijos susitiko ties Nareva ir birželio 30 d. perėjo, minėtu tiltu, per Vislą. Kaip gausi buvo jungtinė lietuvių-lenkų kariuomenė — tikrų davinų nėra. Vieni šaltiniai nurodo kelių dešimčių tūkstančių, o kiti keliolikos tūkstančių armiją. Tokį pat netikrumą ir perdėjimą randame istorinėse kronikose ir apie ordino pajėgas. Neoperuodami vienokiais ar kitokiais skaičiais, galime, viena pasakyti, kad Žalgirio kautynėms, tiek ordinas, tiek lietuviai su lenkais, stengėsi sutelkti galimai didesnę kariuomenę. Jau vien tik iš sąjungininkų gausumo galime spręsti, kad mūšyje dalyvavo, tiems laikams, tikrai gausios armijos.

ŽALGIRO KAUTYNĖS

Perėjusi Vislą, jungtinė lietuvių-lenkų kariuomenė atėjo ligi Logdan ir Faulen kaimų, netoli Gruenvaldo ir Tannenbergo vietovių ir sustojo slėnyje tarp dviejų ežerų: Dambrovo iš kairės ir Luven iš dešinės pusės. Priešpriešais sustojo ordino kariuomenė. Tai buvo 1410 m. liepos mėn. 15 d. Dvi didžiulės armijos rengėsi išspręsti, kas sekantiems šimtmečiams lems Rytinės Europos tautų likimą: "Domus Alemannorum", po "Hospitale Sanctae Mariae Teutonicorum" prieglobščiu, ar lietuviai iš vienos ir lenkai iš kitos pusės.

"10.000 iš abiejų pusių liko gulėti mūšio lauke... Viena diena buvo sunaikinta ordino militarinė galia, prestižas ir ekspansinės viltys" (A. Balmanis, A History of Latvia, p. 107). "Buvo laimėtas didysis mūšis" (C. J. F. Norem, Timeless Lithuania, p. 45).

Visas ordino atsivežtas grobis teko lietuviams su lenkais. Pateko ir pančiai, kuriuos kryžiuočiai buvo atsivežę belaisviams surakinti. Šl ordino kariuomenės vėliava pateko sąjungininkams, iš kurių pusė "Žalgirio mūšyje laimėtų vėliavų buvo atgabenta į Vilnių, o kita pusė į Krokuvą" (Norbutas, Dzieje nerodu litewskiego, Wilno 1839, VI, 251).

TORNO TAIKA IR MŪŠIO REIKŠMĖ

Po kelių dienų sąjungininkų kariuomenė išėjo-paimti Marijanburgo, ordino sostinės. "Tuo tarpu ordino vadovybę paėmęs komturas Henrikas von Plauen suskubo surinkti jėgų, ir sąjungininkams nepasisėkė paimti Marijanburgo; ypač nepasisėkė dėl to, kad Vytautas, dėl gerai nežinomų priežasčių, netrukus su savo kariuomene grįžo namo. Jis, greičiausiai, nenorėjo leisti per daug laimėti lenkams, nes patsai, be Žemaičių ir Užnemunės (Suvalkų krašto), nieko daugiau nesitikėjo gauti" (A. Šapoka, Lietuvos Istorija, p. 129). Jogaila krašte pasiliko ilgai. "Po ilgo karo žygiavimo vienu ir kitu karalius pagaliau 1411 m. lapkričio mėn. 25 d. grįžo į savo sostinę" (Johannis Dlugosz, Canonici Cracoviensis, Scr. r. p. VI, p. 9). 1411 m. buvo pasirašyta su ordinu Torno taika, pagal kurią jis sumokėjo 100.000 kapų skatikų ir atsisakė nuo Žemaičių. Tai buvo nepaprastai lengvos sąlygos ordinui. Ordinas mūšį pralaimėjo Tannenbergo laukuose, bet jį laimėjo Torno pilies salėje.

Tannenbergo laukuose buvo mūšis, kuris niekada daugiau nepasikartos, ir kada jisai buvo, tai niekada nebuvo atbaigtas taip, kaip turėjo būti baigtas".

(B. Newman, Baltic Roundabout, London, 1940, p. 229). Čia yra pasakyta karti istorinė tiesa, ypatingai lietuvių atžvilgiu. Lietuvių tauta, šimtmečių bėgyje sudėjo milžiniškas aukas, kad sustabdytų ordino žygiavimą į rytus ir sudėjo dideles aukas Tannenbergo laukuose.

tačiau istorinė mūšio garbė teko Lenkijai.

Pasaulio istorijos veikaluose ir senose kronikose mūšio laimėtojai ir pagrindiniai lėmėjai laikomi ir minimi lenkai. Vytauto ir lietuvių rolė dažnai yra ant-

(Tąsa 7 psl.)

ADV. BRONIUS PLOKŠTIS

(Tąsa iš 4 psl.)

automatiškai įėjau į advokatų sąrašus. Prisiekiu, ir 1933 m. spalio 4 d. gavau liudijimą su advokato titulu ir teisėmis.

— Užėjus 1940 m. bolševikams, kartu su kitais advokatais priiminėjau klijentus konsultacijose, bet tuoj pradėjo lankytis pas mane įvairūs provokatoriai, siūlydami mano bute paslėpti pogrindžio spaudą, pasakodami apie ruošiamą sukilimą, sakydami slaptažodžius, galiausiai, man esant tarnyboje, įsilauždami butan, suskaldydami rašomąjį stalą ir padarydami puodugnią kratą. Nors nieko nerado inkriminuojančio ir politinio, tačiau neilgai trukus vakare atėjo pora vyrų ir mane suėmė.

— Prasiidėjo visiems žinomi tardymai ir žiaurumai Saugumo Rūmų požemiuose. Ten išbuvau ligi 1941 m. birželio 22-os karo. Bėgdami komunistai uždegė Saugumo rūmus, kad su jais kartu sudegtume ir ten palikti kaliniai, tačiau gaisrininkams pavykus gaisrą užgesinti, lietuvių partizanų buvome paleisti laisvėn. Gaudus tikros laimės pajutimas iš kalėjimo celės išėjus Laisvės Alėjon ir matant ant Iguolos bažnyčios plevėsuojant trispalvę...

— Vokiečių okupacijos metu vėl advokatavau Kaune, kol 1944 m. artėjęs rytų siaubas nepriverė palikti Tėvynę ir link laisvės išeiti tremtinio keliais. Kasęs apkasus Rytprūsioose, dirbęs pas vokiečius ūkininkus, sulaukęs kapituliacijos, gyvenau su savo šeima Hassendorfo, o vėliau — Dorferden — Mont Gomery lagery, kur teko būti ir komiteto pirmininku.

— Na, o vėliau, su miela žmona ir dukterimis Nijole ir Regina emigra-

vom Australijon. Išėjom suaustralėjimo kursu Bonegillos stovykloje, ir kun. dr. P. Jatulio rūpesčiu atsiradau Adelaidėje. Gyvenimo mokykla dar nebaigta, dar ir dabar stebiu ir mokausi. Tai, maždaug, taip prabėgomis atrodo manasis gyvenimo kelias.

— Dėkoju, pone advokate, puoširdus ačiū! Tikrai turite įdomią ir nuotykingą praeitį, kuri gali duoti impulsu ir daugeliui dabarties jaunimo nugalint visas kliūtis siekti mokslo ir net su aršiu rankoj ginti savo lietuviškumą. Pabaigai norėčiau dar paklausti Tamsos kai kurių dalykų. — Kalbėdamas beveik neužsiminėte savo organizacinės veiklos. Būtų įdomu išgirsti ir apie tai.

— A, sakote įdomu... Be politinės veiklos Ukininkų Sąjungoj ir Krikšč. Demokratų Klube, vėliau dalyvavau tik ateitininkiškaime veikime. 1926 m. Kauno universitete organizavosi korporacijos. Spalio 13 d. susirinkome 13 studentų at-kų ir įkūrėme "Kęstučio" korporaciją. Kiekvienas korporantas turėjo būti šaulys ir Vilniui Vaduoti Sąjungos narys. Tačiau A. Smetonos vyriausybei atėmus iš mūsų laik. šaulių liudijimus, toliau priklausėme tik Vilniui Vaduoti Sąjungai, kurios Vytauto Didž. Skyriuje buvau pirmininku.

— Be to, esu buvęs Studentų ateitininkų Sąjungos garbės teismo pirmininku, Lietuvos vyrų katalikų sąjungos centro valdybos vice-pirmininku, Kau-no at-kų sendraugių skrybiaus valdybos pirmininku ir at-kų sendraugių centro valdyboj. Tremtyje buvau Seedorfo stovyklos at-kų sendraugių pirmininku, be to, sendraugių pirmininku išbuvau šešerius metus ir Adelaidėje. Esu korporacijos "Justitia" filsteris, "Kęstučio" korporacijos vyresnysis brolis, priklausau at-kų sendraugių

Adelaidės skyriui ir Australijos teisininkų Draugijai.

— Leiskite, p. advokate, dar paklausti. Būnant advokatu, kokia byla Tamsai paliko giliausia išpūdį?

— Labiausiai mėgau žemės ūkio bylas, o stipriausią išpūdį paliko Suvalkijos ūkininkų sukilimo byla kariuomenės teisme, kurioje, nežūrint to, kad kalbėtų prof. A. Tumėnis, verkė patys teisėjai, ūkininkai, į kuriuos šaudė policija, buvo nubauti.

— Paskutinis klausimas — ką linkėtumėte, p. advokate, tremties lietuviams?

— Mano linkėjimai, kad ir ne Tėvynėje gyvendami lietuviai pajęgtų išlikti lietuviams, kad mūsų jaunoji karta, kuri šiandien lanko savaitgalio ar kitas mokyklas, švesdama savo amžiaus 60 metų sukaktį, būtų lietuviams, taip pat, kaip kad aš šiandien esu.

Kai dar kartą padėkojęs nuoširdžiam adv. Br. Plokščiui grįžau autobusu miestan, buvo vėlus vakaras ir gatvėse švietė spalvoti žiburiai. "Kaip tauraus gyvenimo pavyzdžiai tremties sutemos" — pagalvoju. S. Pranaitis

Padėka

Lietuvių Kultūros Fondo Melbourne skyriaus Valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems, prisidėjusiems savo trisus bei rūpesčiu prie Spaudos baltiaus rengimo ir jo pasiekimo, ypatingai pp. L. Baltrūnui, P. Baltučiai, J. Červinskiui, A. Viliūnui, A. Vingui, B. Zabielaui, o taip pat pp. B. Antanaitytei, K. Brėdikytei, I. Rubaževičiūtei, V. Aleknaui, D. Bitei, J. Jarinkevičiūtei, A. Krausui, J. Kuncaičiui, Savickiui, A. Žiedui, T. Žilinskui.

Ypatingai širdinga padėka ponioms V. Kuncaičienei, M. Antanaitienei, V. Baltutytei, E. Dudėnienei, A. Kalvaitienei, B. Makulienėi, Z. Meiliūnienei, B. Pankevičiūtei, S. Pečiukaitienei, D. Simankevičiūtei, E. Žiedienei.

Neramumai Kinijoje

Raud. Kinijos radijo paskelbė, kad keliolika kiniečių nuteisti mirties bausme ir daugelis kalėjimo bausmėmis už organizavimą perversmo Kalgano srityje, apie 100 mylių nuo Pekingo, kurio tikslas pašalinti dabartinį režimą ir atstatyti "kapitalistinį".

Be to, keliomis valandomis anksčiau tas pats Pekingo radijo paskelbė kitą pranešimą, kuriame sakoma, kad Mandžurijoje areštuota daug asmenų, kurie vykdė sabotažo veiksmus. Kaip paprastai, komunistai kaltina "kapitalistų agentus", Čiang-kai-šeką ir visus kitus, tik ne save. Iš tikrųjų sukilimai ir plėšimai vyksta dėl to, kad visoje Kinijoje siaučia badas, ir valstiečiai ir darbininkai, bado verčiami, plėšia sandėlius ir grobia maistą.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO AUSTRALIJO VALDYBOS ADRESAI

Bendraisiais LKF organizacijos reikalais rašoma Australijos Valdybos pirmininkui: A. Vaičaitis, 18 Leigh St., E. Oakleigh, Vic.

Mokyklų ir svietimo (vadovėlių, mokyklų nuostatų ir programų bei pažymėjimų) reikalais LKF svietimo Vadovas pasiekiamas: A. Krausas, 4 Grandview Ave, Maribyrnong, Vic.

Korespondencinių Lituanistikos Kursų (įsirašymas į juos, užsakymas jų leidinio "LITHUANICUM" klausimais rašoma administratoriui: J. Janulaitis, 4 Grandview Ave., Maribyrnong, Vic.

Jei meilė pasilieka tik jausmu, tai tuomet ji jokia meilė. Meilė yra veiksmas.

Pr. Herwig

FAKTAI APIE AUSTRALIJA

1954 metais praveistas visuotinas gyventojų surašymas parodė, kad nuo 1947 iki 1954 metų bendras gyventojų skaičius Australijoje padidėjo 1.407.515 arba 2,46% to perijodo metinio prieauglio. Tai pats didžiausias prieauglis Australijos istorijoje, pirmiausia, dėl padidėjusios imigracijos. 1954 metų surašymas parodė, kad Australija turi 8.986.873 žmones (šiuo metu jau daugiau kaip 9 milijonus).

Būdinga, kad gyventojų skaičius labiau didėja dideliuose miestuose negu provincijoje, žemės ūkyje.

Nuo 1933 iki 1954 metų (per 20 metų) bendras valstybių sostinėse gyventojų skaičius padidėjo nuo 47 iki 54 procentų viso gyventojų skaičiaus, kituose miestuose ir miesteliuose nuo 24 iki 25 procentų, o žemės ūkyje sumažėjo nuo 29 iki 21 procento. Žmonių telkimasis į didmiesčius nėra tik Australijai būdingas reiškinys. Beveik visame pasaulyje vyksta tas pats procesas. Šitos "emigracijos į miestus" priežas-

KIEK SAULĖ DUODA ENĖRGIJOS

Jei sudėgintume visas žemėje esančias anglies, dujų, naftos ir miško atsargas, tegautume tik tiek energijos, kiek jos saulė paskleidžia žemėje per tris dienas.

Saulės vidury yra 20 milijonų laipsnių karščio. Jos spinduliai, kol pasiekia žemę, skrenda milijonus mylių, bet jei mes sugebėtume tuos spindulius sukoncentruoti, sutraukti į vieną vietą, sutirštinti, tai jais būtų galima plieną tirpdyti.

Mokslininkai ir šioj srity jau daug pasiekę ir vis suranda naujų, pigesnių ir praktiškesnių būdų saulės duodamą šilumą energijai sunaudoti.

ties reikia ieškoti aukštesniame miestų gyvenimo standarte išsivysčius antrinei, net ir trečiaajei pramonei. Be to, mechanizavus žemės ūkį atspalaidavo nemažas žmonių skaičius, kuris ten nereikalingas. Žemės ūkyje, visiems gerai žinoma, yra sunkesnės gyvenimo sąlygos, mažiau pramogų, kultūrinių parengimų ir t. t., dėl to žmonės ir bėga į miestus.

Bendras žmonių taikumas vienoje kvadratinėje mylioje visoje Australijoje yra 3, tačiau Australijos Commonwealtho Teritorijoje (A. C. T.) vienai kvadratinėi myliai tenka 32,3 žmonės, Victorijoje 27,9, gi mažiausia Šiaurės Teritorijoje — vos 0,03 žmonės vienoje kvadratinėje mylioje.

IR TARP SKRUZDŽIŲ YRA TINGINIŲ

Amerikos zoologas Dr. Schneirle praleido penkis mėnesius Panamoje, stebėdamas dvi skruzdžių gimines. Jis rado, kad 40% skruzdžių dirba reguliariai, apie 20% yra tik atsitiktiniai darbininkai, o kitos 40% tik zuja, bėgioja ir nieko neveikia.

BŪDAS MELODIJOM UŽRAŠYTI

Oslo, Norvegijoje, universiteto bibliotekininkas Oystein Gauksstad sugalvojo, kad melodijas galima užrašinėti paprasta rašomąja mašinėlė. Gaidos pažymimos skaičiais, taktas — kėlimo brūkšneliais, intervalai — pabraukimo brūkšniais, tonas — raidėms taškai ir kableliai reiškia pakartojimus ir t. t. Tokio užrašinėimo didžiausia nauda ta, kad melodijas galima sutalpinti į labai mažą vietą. Jo būdas bus svarstomas muzikos bibliotekininkų suvažiavime Briuselyje, Belgijoje.

Kulturine kronika

1956 METAIS. CHIKAGOJE ruošiamas didelė lietuvių dainų šventė, kurioje užsirašė dalyvauti apie 30 lietuvių chorų, iš JV-bių ir Kanados. Dainų šventei ruošti yra sudarytas skaitlingas visuomenės komitetas.

MINIMAS PASAKININKAS Vaikų pasauliui ypač yra žinomas pasakotojas H. Ch. Andersen. Jau suėjo 150 metų kai jis mirė, bet jo pasakos dar ir dabar plačiai skaitomos. H. Andersen buvo danas, gimęs Odense mieste. Danai dabar išskilmėmis mini garsųjį pasakininką. Odense įvyko išskilmės, kuriose dalyvavo Danijos karaliaus, diplomatai ir kt.

LENKAI TURI SAVO UNIVERSITETĄ

Lenkų išeivija stipriai rūpinasi savo tautiečių neištautėjimu. Deda didžiausias pastangas išauklėti lenkiškos inteligentijos savo tikroje tautiškoje dvasioje.

Jų pačių spaudos pranešimu, jau keturi metai Londone veikia Lenkų Universitetas, kurio tikslas duoti lenkiško mokslo esantiems užsienyje lenkams. Susideda iš pilno humanitarinio skyriaus, skirstosi į istorijos ir polonistikos studijas, o taip pat į teisių, ekonomijos ir gamtos matematikos skyrius. Jis savyje subūrė 36 prieškarinius profesorius ir docentus ir dabar turi 107 studentus. Daugumas jų yra kitų universitetų studentai, bet kartu studijuoja ir šiame, susirūšdami korespondenciniu būdu. Tas atneša dvigubą naudą, nes baigiamas užsienio mokslas ir kartu savo lenkiškasis. Sako: tas naujų kadry paruošimas atneš daug naudos atsistatantįjį laisvai Lenkijai.

GERIAUSIAS 1954 METŲ FILMAS

Hollywoodo filmų akademija pasky-

rė premijas 1954 metų filmams ir artistams.

Geriausiu 1954 metų filmu pripažintas "On the Water Front" ir geriausiu artistu Marlon Brando, geriausia artistė Grace Kelly.

* Pagamintas naujas filmas, kuris vaizduoja Mozę ir žydų išvedimą iš Egipto žemės, iš namų nelaisvės.

* Garsėjantis lietuvis kino aktorius J. Šernas, pradėjęs kino artisto karjerą Paryžiuje, dabar persikėlė dirbti į Hollywoodą ir čia suka jau antrą filmą. Per kelis metus jis jau dalyvavo apie 40-tyje filmų. Jam patikimos pirmosios partijos.

* Skulptorius V. Kašuba daro Priesikėlimo bažnyčiai Toronte, Kanadoje, medines statulas.

* Teisininkas K. Truska Montreale un-te rašo daktaro disertaciją "Lietuvos sovietizacija".

AUKSAS REINO UPĖJE

Vokiečių tautos pasakojimuose apie Nibelungus sekama, kad Nibelungų turiai buvę nuskandinti Reino upėje... Prieš šimtą su viršum metų prie Reino tik vienoje Badeno valstybėje veikė apie 400 aukso plovimo punktų. Į Reiną atneša smulkiausias kruopelytes tos upės intakai iš Šveicarijos Aare kalnyno, iš tarpo tarp Berno ir Luzernos miestų. Bet aukso kiekis buvo labai mažas: nepadengė išlaidų. Galutinis smūgis čia aukso pramonei buvo suduotas nuo 1818 metų sutvarkius upės vagą. Panašiai auksas buvo plaujamas ir Dunojaus upėje. Ten buvo randamos kruopelytės, atneštos iš Alpių kvarco.

GRAZIA DELEDDA

SARA

Grazia Deledda yra garsi italų rašytoja, laimėjusi Nobelio literatūros premiją (1926 metais). Ji gimė Sardinijos saloj, kurią tik kelių jardo platumo vandens juosta skiria nuo pačios Italijos. Savo veikaluose Grazia Deledda daugiausiai vaizduoja Sardinijos kaimiečių gyvenimą. Jos raštuose randame paprastus, nesudėtingus kaimo žmones, slėgiamus skurdo ir vargo, bet turinčius pakankamai idealizmo ir dvasinio atsparumo nepasiduoti kietom gyvenimo sąlygom. Čia duodame vieną iš jos trumpų apysakėlių. RED.

* * *

Pirmąjį sekmadienį po Velykų Bottudos Salti (miškais apaugusi Sardinijos dalis) pasipuošia Šventojo Konstantino šventei.

Bottudos Salti yra labai toli nuo paties vardo sodžiaus. Norint pasiekti bažnytelę, kurioje ta apylinkės šventė švenčiama, reikia pereiti slėnį, krūmyną ir kalvas. Bet Bottudos gyventojai labai myli savo šventąjį Konstantiną, ir per visą žiemą sapnuoja apie tai, kaip jie keliaus per krūmokšnius, per slėnį ir per kalvas, pagerbs šventąjį šokiais ir dainomis, gers degtinę ir baltąjį vyną ligi pietų, o likerį ir raudonąjį vyną iki grįžtant.

Ir visai gerai, kad jie pasilinksmins per švento Konstantino šventę. Per visą sunkią žiemą jie dirbo, ganė suvargusius liesus galvijus, išpurenė miško žemę ir ją apsėjo; dabar avys turi ilgus vilnas, laukuose žaliuoja javai, krūmynas žydi ir dangus yra mėlynas. Tai reikia padėkoti šventam Konstantinui už geras vilnis, kaimenes ir laukus, ir paaukoti jam ir išgerti, pašokti ir padainuoti jo garbei.

Ir Sara Fioreddu sapnavo apie šventę ir šokius, apie pirklius su margomis medžiagomis ir netikrais akmenėliais, bet ji nė karto nedrįso pareikšti savo noro.

Namuose ji buvo niekinama, nes ji gynėsi tekėti už piemens, kuris turėjo šimtą avių, arklių, laukų ir vieną šunį, kuris buvo žinomas savo turtu visuose apylinkės sodžiuose.

— Kas man iš jo avių ir jo šuns, kurs savo poną suėstų! — sakydavo Sara. — Matija su savo stora nosimi

ir raudonomis akimis pats atrodo kaip laukinis žvėris. Ir jis dvidešimt metų už mane senesnis, storas ir mažas. Aš jo nenoriu, jis man bjaurus! Verčiau jau numirti!

Ji buvo aukšta ir liekna, graži ir balta, ji turėjo mėlynas akis, kokių neturėjo jokia kita apylinkės mergina. Iš tikrųjų, ji buvo kiek lengvapėdė: ji norėjo turėti gražų, didelį, laibą vyrą, kurio išsiuvinėta juosta galėtų apjuosti mergaitės liemenį.

Tėvas ir broliai, girtuokliai vyrai, buvo išikale sau į galvą, kad ji turi tekėti už Matijo, turtingo piemens, ir su ja žiauriai elgėsi. Ji matė aplink save tik žiaurios veidus ir piktas akis, girdėjo tik šiurkščius žodžius ir pati daugiau nedrįso atverti burnos. Tačiau ji liko atkakli.

Nuo pirmųjų balandžio dienų tėvas ir broliai su savo sužadėtinėmis ruošėsi į iškilmes. Išplėtusi akis Sara jų klausydavosi, grauždavosi ir iš pavydo naktimis verkėdavo. Visi eidavo į šventę, o ji negalėjo išdrįsti apie tai nė prabilti!

Tai dar daugiau padidino jos neapykantą ir pasibjaurėjimą Matiju. Ji verkėdavo iš pykčio ir sugniauždavo kumštis, kai tik apie jį pagalvodavo; jei jį pamatydavo, atgrėždavo jam nugarą iš pykčio.

* * *

Tuo tarpu Velykos atėjo ir praėjo. Prasidėjo pasiruošimai šventei. Balta duona ir saldus pyragas buvo iškepti, ėriukas iš bandos pargabentas, orančiai ir nasco (saldus Sardinijos vynas) nupirkti ir pirmasis medus išimtas.

Sara graužėsi iš pykčio ir noro. Ji sužinojo, kad Matija neis į šventę, ir tas tik padidino jos norą. Naktį prieš tai ji veik nemiegojo, ir kai anksti rytą atsikėlė, virtuvėje stovėjo pripilti maišai ir kieme — paruošti arkliai.

Ji užkūrė ugnį, paruošė kavą ir iš naujo pradėjo verkti.

Tėvas, kuris dar ant gūnios miegojo, pabudo ir šiurkščiai paklausė:

— Kas yra, ko verki?

Sara dar labiau aikčiojo, ir tėvas pagaliau tarė:

— Tu, turbūt, norėtum drauge į šventę keliauti?

Ji nedrįso atsakyti "taip" ir dar daugiau paslėpė veidą prikyštėje.

Tada tėvas jai riktelėjo:

— Atsakyk, ar tu nori drauge eiti į šventę, ar ne?

— Taip, — bailiai atsakė ji.

— Taip, — pakartojė paskui ją tėvas. — Tai, po velnių, atsinešk savo skarą ir batų!

Ji greitai nuėjo į savo kambarį.

Tada atsikėlė ir jos broliai, suvyniojo gūnias ir pastatė prie sienos. — Ji eis drauge su mumis, — tarė jie tyliai viens kitam.

Jie atrodė tuo besidžiaugią, bet vėl tuoj, kaip įpratę, padarė nemalonių veidus.

Sara tuoj atėjo, paraudusi ir susijaudinusi. Patinusios jos akys žibėjo iš džiaugsmo. Ji greitai persirengė, apsilvilkė baltus, kaip sniegas, marškinius, apsiavė naujus batus ir užsidėjo juostą su aukso sagelėmis. Galvą apsiūšė didele apvadžiota skara iš violetinio damasto.

Kai arkliai buvo pažaboti, tėvas pamėgė ją ant nugaros savo bėros kumelės. Kelias vedė per slėnį, krūmus ir lygumą; kvepėjo tyras balandžio rytas.

Jojant nė vienas iš giminaičių nesakė Sarai nė žodžio, neprisiminė nė persamo jauniko, bet jai tai buvo vistiek. Ji juokavo ir plepėjo su kitais kaimiečiais, kurieėjo į iškilmes, ir buvo labai laiminga.

Ant javų stiebų blizgėjo rasa, krūmų miške giedėjo paukščiai, ir visi jaunieji Bottudos žmonės žiūrėjo į Sarą. Mėlynų akių žvilgsniai lyg sakė: mes šoksime ir būsime linksmi — kalbėjo žvilgsniai vienur ir kitur.

Ir linksma buvo Sara, nepaprastai linksma visą dieną: ji susitiko savo drauges, šoko, koketavo ir lyg sudarė savo rūmus su savais papročiais.

Tiesa, ir broliai gėrė vyną ir degtinę, anisą ir raudonąjį vyną, šaudė į taikiklį, lošė kortomis ir ja nesirūpino.

Ji darė, kas jai patiko, ir negalvojo nei apie Matiją, nei apie iškentėtus paniekimus; ji pirkosi žiedelių su geltonais ir žaliais akmenėliais ir gavo dar keletą galantiškų dovanų, kurias ir paslėpė juostoje.

Ir kai ji buvo pailsus nuo šokimo, o bažnytelė metė ilgą šešėlį ant sumindžiotos žolės, tada atėjo laikas iškelti. Saulė nusileido, dangus paraudavo, tyla užviešpatavo lygumoj. Sapnas buvo pasibaigęs.

* * *

Dauguma jau buvo prieš juos iškelti. Vyrų buvo beveik visi girti, o moterys liūdnos. Fioreddu šeimyna buvo viena iš paskutiniųjų, ir tėvas del-sė ilgiausiai. Jis buvo girtas, bet jis ro-dėsi dar daugiau nesuvaldžs kaip kitais kartais. Jis svyravo ir mikčiojo, ir kai jau sėdėjo ant arklio, sviro tai kairėn, tai dešinėn. Kumelėėjo taip palengva, kad visi kiti juos pralenkė, net ir pirklių vežimėliai. Įeinant į mišką Lio Fioreddu ir jo dukte pagaliau liko

visai vieni.

Jau temo, ir Sara likti su vienu tėvu bijojo. Ji mėgino kumelę pavartyti, bet toji tik purtė uodegą ir palengvaėjo į priekį; ji visą dieną ganėsi pievoje irėdžių greičiau pasiekti nenorėjo.

Lio Fioreddu buvo užmiges. Buvo naktis, ir pėsčiųjų balsai, ratų girgždėjimas, pradingo tolumoj.

"Sventasis Konstantinai, padėkums", meldėsi Sara, pilna nerimo, "nes kitaip mes tik anksti rytą grįšime namo!"

Staiga ji nusigando: paskutiniame pranykstančios šviesos spinduly jai rodėsi matanti už medžio Matija, ar gal tai buvo velnias. Ji garsiai suriko ir apkabino tėvą, nes Matija išsoko pirmyn ir sulaukė arklį.

Jis buvo su šautuvu, revolveriu ir peiliu apsiginklavęs ir atrodė kaip plėšikas; už jo stovėjo dar du vyrai, kuriuos Sara pažino Matijos bernus.

Mergaitė tuoj suprato, kad jis norėjo ją pagrobti, ir garsiai šaukėsi pagalbos. Lio Fioreddu rodėsi apbundęs.

— Kas yra? — paklausė jis šiurkščiai, — ko tu nori, Matija?

— Nulipkit, — pasakė Matija. — Palikit man savo dukterį ir savo arklį ir eikit pėsčias namo. Aš jums grąžinsiu visa gerame stovy.

Lio Fioreddu pradėjo juoktis ir tarė:

— E, e, tu juokauji. Ar tu nori joti į iškilmę? Mes iš ten grįžtame!

— Tai aš matau, — pasakė Matija. Nulipkit savo noru, arba aš jus priveršiu.

— Ne, ne, — šaukė Sara, — neapleiskite manęs, tėve! Aš visa darysiu, ko jūs reikalausit, tik dabar manęs neapleiskit!

Tai buvo veltui. Jos šauksmas nuaidėjo miške, ir po smarkaus gynimosi-kojomis ir rankomis, beveik negyva iš išgąščio Sara pateko į Matijos rankas.

Lio Fioreddu juokėsi ir kalbėjo visai neprotingai. Jis pasiliko miške, o Sara plėšiko buvo nugabenta į jo trobelę.

Ten ją priėmė Matijos sesuo, bjauri, tamsi moteris su storomis lūpomis, kuri mėgino mergaitę nuraminti.

— Nesibijok, balandėle, — tarė ji. — Niekas tau nieko nedarys. Anksti rytą Matija tave ir arklį nugabens namo. Ir tada tu tuoj ištekėsi, balandėle, būk tik visai rami.

— Nesitikėkit, — tarė Sara pasityčiodama. — Jūs esate kaip laukiniai žvėrys, bet aš už tavo brolio netekėsiu.

— Ko tu nori, miela sesele? — tarė moteris ir patiesė gūnią ant grindų. (Pabaiga 7 psl.)

Iš Mr. Ilgausio Kontoros

ATSIŪSTA PAMINĖTI

"5 IKI 12" — vienatinis 1955 metų Melbourne spaudos baltas leidinys, sulaukantis visokiais "šnapsais", keliose vietose girtų iplėštas, atsiduodęs arkliniu jumoru, rašytas melbourniškams labai pažįstamo šrifto mašinėle, redaguotas, iš turinio sprendžiant, prieš dvyliką, gaidžiui neužgiedojus, kada abu redaktoriai dar buvo vėlnių apsėsti, kaip vedamajame aiškiai įrodinėja.

Paliekant nuošaliai visą "5 iki 12" makulatūrišką literatūrą ir išmoningai sukriptus priežodžius, noriu užmesti akį tik į skyrelį "Spaudą pavarčius". Pakarniai dėkoju abiem redaktoriams (prieš ir po 12-tos), kad savo oficioze, proporcingai imant, man — Mr. Ilgausiu — buvo daugiausia gražių žodžių skirta. Iš pradžių truputį stebėjau, kodėl "nesą nei (turbūt, norėta parašyti "ne(?)") vieno lietuvių, mylinčio savo tautą, skaitančio "Iš Mr. Ilgausio Kontoros" išdaigų skyrių", bet, susirišus telefonu su sargu tos salės, kurioje vyko anas slaunusis spaudos baltas, pasidarė viskas aišku. Todėl sekancio spaudos baltaus rengėjam patariu:

1. Už gėrimus imti ne dvigubą, bet dešimteriopą kainą, kad dar penkios minutės prieš dvyliką salėje liktų lietuvių lietuviais, bet ne tais, su kuriais turi bėdos Kultūrininkų Skyrius (negirdėta partija!), nes, kaip "5 iri 12" rašo: "Krosnis maža — paršas didelis".

NEILGAM

Prieš vyriausybės rūmus Paryžiuje sustojo auto taksi. Išlėpęs iš jo ponas prašo šoferį palaukti, bet tas nesutinka.

— Tamsta gal sutiksit, kai prisipažinsiu, jog esu naujosios vyriausybės ministeris pirmininkas.

— O, tai kitas reikalas. Jūs, be abejo greit grįšit. Tiek tai galiu palaukti.

GERAI TIKTŪ

— Na, tik nesupyk, bet tavo ausys tai tikrai nepaprastai didelės.

— Taigi, iš mano ausų ir tavo proto išeitų tikrai pirmos rūšies asilas...

NAUJAS MASKVOS "IŠRADIMAS"

Maksva pranešė, kad ten sugalvota žvėris ir paukščius gaudyti miego milteliais. Esą vienas žmogelis su lesalu pabarstęs miego miltelių, kurie neturi nei kvapo nei skonio, ir radęs vieną varną miegant, toliau paėjęs radęs antrą varną miegant ir dar toliau vilką miegantį. Visus tris susimetęs į maišą ir nugabėjęs į Maskvą (seniau būtų buvę parašyta: dovanų tėvui Stalinui!); vilkas pabudęs tik po poros dienų.

MASKVA JAUTRI ŽMONIŠKUMUI

Maskva norėjo atsiųsti į Ameriką 11 studentų laikraštinių, kad susipažintų su Amerikos studentų gyvenimu. Amerika leidimus davė. Bet Maskvos studentai atsisakė važiuoti dėl to, kad dokumentus užpildant, reikėjo padaryti pirštų nuospaudas. Maskva paaiškino, kad tai žemina žmoniškumą, ir dėl to studentai negali su tuo sutikti.

Buvo pavojuje

Vienos firmos metiniam baltuije vienas jaunas buhalteris visą laiką šoko su jauna graža panele nuo jos visai neatsitraudamas.

— Džiaugiuosi dar, kad šiandien čia nėra mūsų šefo, — šokio metu sako jaunuolis.

— O kodėl jis tamstai nepatinka. — pasiteiravo panelė.

— Nemėgstu, kad jis toks aulas, tikras asilas.

Bet ir "kultūrininkai", jau iš to fakto matosi, buvo "kultūringai imetę", jeigu tokį kiaušėlį vaiką bandė sau vakariei iškepti...

2. Sekancio spaudos baltaus laikraščio redaktoriais pakviesti "lietuvių, mylinčių savo tautą". Kad tokiais nėra "5 iki 12" redaktoriai, visiems parodė rašydami apie "adomininkus ir silvestrininkus", nes tie naujadarai yra ne kieno kito, bet Mr. Ilgausio sukurti. Reiškia, "5 ir 12" redaktoriai skaito "Iš Mr. Ilgausio kontoros", kas, jų tvirtinimu, reiškia, kad jie nėra lietuviai ir nemylti savo tautos.

3. Spaudos baltaus laikraštį išleisti "5 PO 12", kada jau bus pragydes gaidys ir kada visiems, neišskiriant nė laikraščio redaktorių, baigiasi vėlnių apsėdimas.

4. Baltaus rengėjams patariu laikraštį skaitančiam redaktoriui parūpinti raugintų kapūstų, nes kaip "5 iki 12" redaktoriai prisipažįsta: "... žali kopūstlapiai sugadina ne tik vidurius, bet ir protą aptemdo".

Iš savo pusės redaktoriams reikiu užuojautą, kad norėdami sukurti ilgausią jūmorą, bandė net žalius kopūstlapius valgyti, bet sveikinu, garbingai prisipažinus, kas vietoj jūmoro išėjo — sugadino vidurius ir protą aptemdė.

Dabar pabandykit raugintų, tikiu, reikalai pasitaisys.

Mr. Ilgausis

— Tamsta, matyt, nežinai, kas aš esu, — aišpalaiduodama nuo šokėjo ir ruošdamasi nueiti, atsiliepė panelė, — aš esu jūsų šefo dukra...

— O tamsta ar žinai, kas aš esu? — susigriebė buhalteris.

— Ne!

— Ačiū Dievui!

Ir nusilenkęs išnyko.

Atsimena, bet negalvoja

Jaunas gydytojas sako daug vyresniam kolegai:

— Daktare, prieš porą metų dėl vieno paciento aš pasiteiravau jūsų patarimo ir taip gydant jis pasveiko. Bet vėliau aš turėjau kitą pacientą su tokiais pat simptomais, jį taip gydžiau ir jis numirė. Kaip tai išaiškinti, daktare?

— Na, tamsta primeni mano Bėriuką! — atsakė senasis gydytojas.

— Kaip tai?

— Paprastai. Kartą pavasarį naktį aš jojau pas ligonį į kaimą. Pakeliui pasitaikė nuneštą tiltas. Bėriukas sustojo. Aš šūktelėjau: "Pirmyn, Bėriuk! Jis pasitempė ir strikt peršoko per upeį. Po keleto mėnesių man teko ten joti kitą kartą. Tiltas buvo jau sutaisytas, bet Bėriukas sustojo, įsitempė ir vėl peršoko į kitą pusę.

— Bet ką gi tai turi bendra su mano klausimu?

— O kaip gi. Bėriukas taip pat turėjo puikią atmintį, bet jis negalvojo.

Ne jo

— Ar ne gėda! Tu vedęs ir adai kojines.

— Ššš... tai ne mano. Tai žmonos.

Milijardas dolerių proto ligoms Amerikoje

Žinovai skaičiuoja, kad Amerikoje apie 5 procentai visų gyventojų serga tokia ar kitokia prota liga. Praėjusiais metais apie 2,5 milijonų sergančiųjų proto ligomis buvo gydoma ligoninėse, klinikose ir privačių gydytojų.

Kiti 5 milijonai su protiniais trūkumais buvo pastebėti tarp ligonių, besigydančių nuo įvairių kitokių ligų.

Bendrai per metus proto ligomis sergančių gydymas kainuoja apie 1 milijardą dolerių.

ŽALGIRO MŪŠI PRISIMINUS

(Tąsa iš 5 psl.)

troje eilėje arba visai neminama. Istorijos puslapiuose lenkai sugebėjo Žalgirio kautynes pasisavinti kaip Lenkijos pergalę. Kaip vieną iš daugelio pavyzdžių tenka pacituoti kapitalinio Lenkijos istorijos veikalo žodžius: "Teutonų ordino nugalėjimas prie Tannenbergo (Gruenwaldo) 1410 m. buvo Trafalgaras arba Lenkijos istorijos Waterloo" (The Cambridge History of Poland, 1941, pusl. XV). Šitokių būdingų teigimų galima užtikti eilėje istorinių šaltinių ir išleidžiamuose veikaluose, nors žinoma Vytauto rolė, kaip tikrojo mūšio vado, yra neabejotinai didelė ir lemiamą. Šiuo atžvilgiu Britų enciklopedijoje nebe reikalo rašoma:

"Vytautas buvo labiausiai prasikišanti asmenybė to laiko Rytinėje Europoje. Jo kariniai sugebėjimai buvo sujungti su valstybininko akyumu" (Encyclopedia Britannica, vol. 28, p. 762).

Teritoriniu atžvilgiu Žalgirio kautynes pralaimėjo tiek lietuviai, tiek lenkai. Nei Lietuva, nei Lenkija neatgavo prarastų savo giminių žemių. Ordinas pasiliko mozūrų ir prūsų žemėse. Iš čia ilgai išaugo militarinė Prūsijos valstybė, kuri turėjo laimės būti, ankstyvesnio savo nugalėtojo, Lietuvo-Lenkijos valstybės sužlugdymo bendrininke.

Žalgirio mūšis tikrąja savo prasme buvo

vokiečių ekspansijos sulaukiamasis mūšis.

Nuo Žalgirio kautynių vokiečių ordino slinkimas į rytus buvo sustabdytas. Nemuno vaga pasidarė atbaigiamasis vokiškosios ekspansijos taškas į rytus ir tuo tapo pastovaus valstybės sienos Rytinėje Europoje.

Kad Žalgirio kautynės nebuvo eilinis mūšis liudija faktas, kad šias kautynes savinasi sau ne tik lenkai, bet taip pat vokiečiai ir rusai. "Žalgirio mūšis — tai pirmoji slavų pergalė prieš mūsų žmones" — pastebi žinomas vokiečių istorikas (Treitschke, Das deutsche Ordensland, Preussen, Augschr. p. 106). Nebe reikalo užtai Pirmajame Pasauliniame Kare Hindenburgo laimėtas pirmasis mūšis su rusais netoli Tannenbergo buvo pavadintas Tannenbergo mūšiu. "1914 m. Tannenbergo mūšis atžymėtas vienu iš

SARA

(Tąsa iš 6 psl.)

Kas galėtų dabar tave vesti? Po to, kas yra atsitikę? Eikš, atsigulk ir būk visai rami, pas mano brolių tu būsi kaip karalienė. Ko tau daugiau reikia? Tik atsigulk, Sarina. Anksti rytą mes padarysime tau kavos ir tada visi eisime į kaimą, ir Matija tau tuoj pirsks nuotakos dovaną: aštuonis žiedus su akmenėliais, sidabrinį medalį, išsiuvinėtus batus ir skarą, raudoną, kaip ugniniai gvazdikai.

Sara atsuko jai nugarą ir susirietė į kamuolį. Ach! Dabar ji visa pramatė, visą baisią istoriją: jie tarp savęs susitarė, Matija, jos broliai ir tėvas. Ką galėtų ji prieš tokius žvėris padaryti?

— Aš galiu eiti į teismą ir juos skųsti, — pasakė ji sau. — Ir tada? Tada jie bus puteisti, bet manęs daugiau niekas neves. Manys, kad aš su šunim Matija esu praleidus naktį, ir niekas daugiau į mane nežiūrės.

Ji ilgai verkė, visai nusiminus. Pamažu ji nurimo, bet apie rytą buvo visai išsibaigus. Pusiau budėdama ji mąstė: šitie laukiniai žvėrys mane pergalėjo, bet dabar yra mano eilė! Ach, mieli broliai, jūs tikėtės Matijo turtais pasinaudoti? Aš būsiu ponija, ir jus nuvysiu, kaip bjaurius šunis. Ir tu, Matija, manai turėti ištikimą žmoną? Aš už tavęs tekėsiu, bet tu apsigauai, bestija...

Taip ji užmigo.

(Keleivis)

puikiausių karo paminklų Europoje" (B. Newman, Baltic Roundabout, psl. 229). Vokiečiai tikėjo, kad jie atkeršijo rytams už pralaimėjimą, kurį jie turėjo prieš 500 metų. Tannenberge buvo palaidotas ir maršalas Hindenburgas.

Antrojo Pasaulinio Karo metu sovietai užėmė Rytprūsius, išgriovė Tannenbergo paminklą ir paskelbė,

kad jie atitaiso rusų kario garbę, pradėtą 1410 metais.

Taigi, tiek vienu, tiek antru ir tiek trečiu atveju svetimieji savinasi istoriniai reikšmingo mūšio garbę, kurį nulėmė ir laimėjo Gedimino dinastijos lietuviai — Vytautas ir Jogaila ir kurių vadovaujamos armijos sugebėjo duoti tokį smūgį, kuris nepamirštamą ligi šių dienų. Gi šito mūšio istorinė reikšmė — sustabdytas germanų ekspansijos į rytus — buvo lemiamas posūkis Rytinės Europos tautų istorijoje ir gyvenimo raidoje. Šiuo atžvilgiu teisingai pastebi prof. K. Pakštas: "But the decisive battle with the Germans occurred at Gruenwald (Tannenbergo) in 1410. Then the Lithuanian army of Vytautas the Great, with the substantial help of his cousin Jogaila (Jagello), the king of Poland, crushed the Teutonic Order of the Cross in the greatest battle of the 15th century. This battle seriously undermined German power in the East and stopped their Drang nach Osten for 350 years. Thus, under the leadership of two Lithuanian monarchs, grandsons of Gediminas, the Lithuanians and Poles saved North-Central Europe and the remote Russia from German domination" (Kazys Pakštas, Ph. D., The Problem of Lithuania Minor, 1946, p. 5).

BRANGŪS TAUTIEČIAI

Vasario 16 Gimnazijos gyvinių interesų verčiami įkurdinti ją nuosavoje patalpoje, ačiū mūsų tautiečių laisvam pasauliui nuosirdžiai paramai, mes gana sparčiai žingsniu artėjame prie užsibrėžto tikslo pilnutinio įgyvendinimo. Š. m. balandžio mėn. 1 dieną buvo belikę skolos už įgytus gimnazijai namus DM55.000 ir pagal Tarybos priimtą sąmatą trūko dar DM30.000 namams įrengti, inventoriumi įsigyti ir kitoms būtinoms išlaidoms padengti.

Nors pagal pirkimo sutartį likusios už namus skolos mokėjimo terminas yra š. m. spalio mėn. 1 d. lėšų taupymo sumetimais būtų gera ją išmokėti galimai greičiau, nes procentai diena iš dienos didina mūsų įsipareigojimų našta. Tad dar kartą kviečiame visus tautiečius pagelbėti, kad Gimnazijos namų vajus artimiausiu laiku galėtų būti sėkmingai užbaigtas. Dėkodom visiems Gimnazijos namų vajaus talkininkams už ikišiolinį pasiaukojimą ir paramą, prašome ir toliau nesudėti rankų, kol darbas iki galo dar neatliktas.

Tautiečiai, visi pagal išgales aukokime šiam svarbiam mūsų tautos ateities reikalui. Tebūnie mums pavyzdžiu kad ir Izidorius Vaičekauskis, kuris šiomis dienomis paaukojo Vasario 16 Gimnazijos Namų Fondui 300,00 dolerių. Niekieno nemokslint, jaunas iš Lietuvos išvykęs, visą savo ilgą amžių sunkiai dirbęs, 80 metų sukakties proga jis iš savo sutauptų skiria šią stambią auką tam, kad jaunoji mūsų karta turėtų geresnes sąlygas ruošti gyvenimui, o pasiruošusi, galėtų daugiau nuveikti Lietuvos labui. Jei gražiu Izidoriaus Vaičekauskio pavyzdžiu sekdamas kiekvienas iš mūsų paskirs Gimnazijos Namų Fondui nors mažą dalį jo įnašo, trūkstamas lėšas lengvai sukelsime.

Aukos Vasario 16 Gimnazijos namams prašome siųsti kaip kam patogiau: organizacijoms, kurios talkininkauja rinkdamos aukas, Vasario 16 Gimnazijai remti komitetams, kur tokie yra, tiesiai Gimnazijos namų sąskaiton Vokietijoje antrašu: Badische Bank, Mannheim, Litauisches Zentralkomitee, Soderkonto Gymnasium arba čekiais bei pašto perlaidomis adresu: Litauisches Zentralkomitee, (17a) Weinheim/Bergstr., Postfach 233.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba

Ar jau įsigijote

ŽEMELE ŠVENTĄJĄ?

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ
Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street
Unley Road
Mount Gambier

Port Pirie
Port Lincoln
Port Adelaide

Hindmarsh
Hindley Street
Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Adelaide

BIRŽELIO DEPORTACIJŲ MINĖJIMAS

Šiais metais birželio deportacijų minėjimą Adelaidėje surengė Baltų Taryba. Minėjimas pradėtas per radiją birželio 12 d. Birželio 14 dieną vakare didelė Adelaidės miesto salė buvo užpildyta apie 1.000 estų, latvių ir lietuvių, dalyvaujant taip pat garbės svečiams australams. Programą išpildė visų trijų tautybių meno pajėgos.

Minėjimą pradėjo Baltų Tarybos pirm. p. J. Lapšys. Po jo žodžio trys chorai — estų, latvių ir lietuvių — sutartinai sugiedojo A. Topmano Requiem, po ko sekė J. Bogenso ilgesnis pranešimas anglų kalba — Tragedy of Baltic States.

Lietuvių vyrų choras Lietuonia, diriguojamas muz. Vaclovo Šimkaus, išpildė S. Sodeikos Viešpaties Maldą, J. Naujalo Atminimus ir A. Vaičiūno Kritusiems didvyriams. Kita programos dalis buvo išpildyta estų ir latvių mišrių chorų bei solistų.

Minėjimas užbaigtas visų trijų tautybių himnais.

Birželio 19 dieną Adelaidės Katedroje buvo iškilmingos pamaldos. sv. mišias atlikė Jo Prakilnybė dekanas M. Bayard. Ta proga jis priminė Lietuvos tragediją ir išpėjo, kad tokia tragedija ištiktų ir Australiją, jei čia įsigalėtų komunizmas.

Tenka pastebėti, kad minėjimas buvo rūpestingai ir gerai paruoštas, ir nuoširdi padėka tenka Baltų Tarybai ir visiems, kurie tik prisidėjo prie minėjimo pasisekimo. Buves

Melbourne

"ZIVILES" GASTROLES MELBOURNE

Birželio 11 d. Karmelitų salėje, Middle Park, Adelaidės Liet. Teatro Myl. Grupė vaidino rašytojo-dramaturgo Ant. Skėmos 3 pav. legendą "Zivile". Salė buvo pilnutėlė žmonių ir vaidinimas praėjo su dideliu pasisekimu.

Melbourniškiai, išgyvendami lietuvišką žodį scenoje, nepagalėjo grupės vaidiloms katučių ir gelių.

Po vaidinimo Grupė sveikino Melbourne scenos mėgėjų grupės vardu p. Baltūtis, Apylinkės Valdybos vardu pirm. p. Balčiūnas, ir Melbourne LKF skyr. vardu pirm. p. Jakutis.

Visi jie, įvertindami sunkias darbo sąlygas, pasidžiaugė grupės laimėjimais kovojant už lietuviškąją tautybę.

Grupės rež. Paulius Rūtenis grupės vardu padėkojo už nuoširdumą ir malonų priėmimą, baigdamas savo kalbėlę žodžiais: — Tikiu, ateis išsivajota diena, kada mes galėsime ir vėl gėrėtis teatro menu Kauno ir Vilniaus teatrų scenose".

V. Grybas

MELBOURNO "SVIESOS" SKYRIAUS SUKAKTIS

Birželio 4 d. Melbourne "Sviesos" skyrius atšventė savo penkerių metų sukaktį. Be šviesiečių, minėjime dalyvavo skaitlingas būrys Melbourne lietuvių kultūrininkų. Skyriaus pirm. Viktoras Kochanauskas savo išsamioje kalboje iškėlė skyriaus nuveiktus darbus, padėkodamas visiems, kurie skyrių šiltai parėmė savo paskaitomis, savo atsilankymais. Padėka buvo išreikšta ir trims skyriaus steigėjams — pp. Žilinskienėi, Simankevičienėi ir J. Kalpokui. Jie visi ir dabar yra vieni iš veikliausių skyriaus narių.

Sukakties paminėjimas praėjo šiltoje ir jaukioje nuotaikoje. Vakaro pajavairinimui prie kavutės buvo padainuota lietuviškų dainų.

Sukakties proga "Sviesos" skyriui linkėtina ir toliau eiti tolerancijos, žmoniškumo ir kultūros puoselėjimo keliu. (j.)

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Vadapalui (Qld.) — Nuoširdus aciu už £1 paramos Austr. Lietuviai. Angliškai-lietuviškų žodynų neturime ir nenumatoma iš niekur gauti, nes laida visur išsibaigusi.

LIETUVISKA MUZIKA NAMUOSE
Būdami toli nuo Tėvynės galite girdėti savo namuose gerųjų dienų prisiminimui lietuvišką muziką, užsisakę Lietuviškas Plokšteles
Plokštelių kaina, įskaitant ir persiuntimo išlaidas, — 8/6. (Kelios, sąrašė pabrauktos, 11 š.). Pristatymas užtikrintas. Prašykite plokštelių sąrašo —
Dainora Daunoraitė, 49, Thornton Av. London W. 4, England.

DĖMĖSIO!
Lietuviškas krupnikas ar degtinė
Pomeranz, Slyvinė, Stumbrinė — nepamainoma šaltomis žiemomis! Reikalaukite hoteliuose tiksliai Ernstan Bottling Co. Ltd. su Amerikos Erelui ant etiketės.

MELBOURNIEČIAI!

Pereitų metų rugsėjo 8-tą, Tautos šventės dieną, Lietuvių Namams Melbourne įsigyti Laikinasis Komitetas pradėjo paravinėti šių namų įsigijimui akcijas ir akcijų pirkimo pasižadėjimus. Iki šiol yra parduota akcijų už beveik £700. Pinigai laikomi banke Lithuanian House Fund vardu. Nors ši suma yra palyginamai nedidelė, tačiau surinkta per šį trumpą laiką, ji liudija apie Melbourne lietuvių visuomenės norą turėti savo namus. Norėdamas Lietuvių Namų įsigijimą kaip galima pagreitinti, Komitetas skelbia Melbourne ir jo apylinkių lietuvių visuomenei

Melbourne Lietuvių Namų akcijų išpirkimo vaju.

kuris tešis nuo š. m. birželio mėn. 15 d. iki rugsėjo mėn. 7 d. Per šį vaju Komitetas tikisi parduoti akcijų už maždaug £3.000. Vajui pasibaigus Komitetas sušauks akcininkų (akcijų savininkų) visuotiną susirinkimą ir tolimesnį Lietuvių Namų įsigijimo darbą perduos į pačių akcininkų rankas. Visi pirktų akcijų pasižadėjimus yra prašomi iki rugsėjo 8 d. juos išpirti, t. y. d mokėti iki pilnos akcijos sumos ir tuo būdu tapti pilnateisium akcininku.

Melbourne yra virš 2.000 lietuvių. Iš jų per 1.000 dirbančių. Jeigu kiekvienas dirbantysis nupirktų tik po vieną £5 akciją, turėsime jau £5.000. O kai kurie jau yra nupirkę po dvi ar net daugiau akcijų! Be to, mūsų organizacijos pasižadėjo pirkti po kelias ar keliolika akcijų iš savo turimų lėšų, ir kai kurios jau pradėjo tai vykdyti. Melbourne Bendruomenės Valdyba taip pat yra numachių skirti nemažą savo pajamų dalį akcijų įsigijimui. Tad Komiteto užsibrėžtą pirminę sumą (£3.000) galime nesunkiai sutelkti, jei tik visi suprasime šio reikalo svarbą ir pirsime akcijas. Juk £3.000 jau sudaro depozitą £9.000-£10.000 vertės namui. Turint namus, likusius pinigus nėra sunku išmokėti, nes tokio pobūdžio namai nesą gėrą pelną — pagalvokime tik, kad mes kasmet išmokame virš £500 salių nuomavimui! Salių pareikalavimas Melbourne yra toks didelis, kad be didelio vargo vien tik Lietuvių Namų salės išnuomavimas gali nešti apie £900 gryno pelno per metus.

Perkantieji akcijas, be kitų klausimų, dažnai Komiteto klausia: 1) Kas bus Lietuvių Namų savininkas, ar Bendruomenės Valdyba? 2) Kurioje miesto dalyje namai bus perkami? 3) Kaip dideli ir kokie šie namai bus?

Lietuvių namų savininku bus patys akcininkai. Kiekvienas akcininkas bus šių namų dalininkas ir visų su Lietuvių Namais susijusių klausimų sprendime turės tiek balsų, kiek bus įsigijęs akcijų. Tiesioginiai namai bus administruojami akcininkų iš savo tarpo išrinktos valdybos, kuri šiuos namus tvarkys pagal akcininkų priimtą statutą.

Komiteto manymu, namai turėtų būti perkami netoli nuo miesto centro, kaip, pav., St. Kilda, North Melbourne, East Melbourne, Richmond, ar panašiamie priemiestyje. Prie jų taip pat turi būti nemažas sklypas sporto aikštėms (pav., teniso, krepšinio ir pan.). Už aukščiaur minėtą kainą visa tai yra įmanoma įsigyti.

Laikinasis Komitetas nėra kompetentingas Lietuvių Namų pobūdį galutinai nustatyti, tačiau bendrais bruožais, štai kokie jie yra numatomi. Juose pirmiausia turėtų būti salė, talpinanti apie 300-400 asmenų. Tai pakaktų įvairiems minėjimams, susirinkimams, sportui pasilinksminimams. Be salės, dar turi būti 5-7 kambariai ir viena ar dvi virtuvės. Šie kambariai būtų naudojami organizacijų susirinkimams, repecijoms, paskaitoms, jaunimo veiklai. Vienas šių kambarių turėtų būti skiriamas klubui-bibliotekai. Čia turėtų būti praneuruojama užsienio lietuvių spauda, rastis šachmatų lentos ir pan. Vienas kambarys taip pat gali būti skiriamas bufetui-kavinėi. Taip pat reikalingas kambarys su virtuve namų prižiūrėtojui.

Jeigu mes visi prie Lietuvių Namų įsigijimo prisidėsime, šitokius namus mes galime nesunkiai ir greitai laiku turėti.

Tad rimtai pagalvokime ir suraskime šio reikalo svarbą. Mes iki šiol galėjome tik didžiuliais savo tautos nuettu keliu, savo aukšta tautine kultūra, savo tėvais ir seneliais, kurių darbo, dažnai net ir gyvybės dėka, mes šiandien esame lietuviai ir turime savo tradicijas, kalbą ir kultūrą. Mes pasakojame savo vaikams ir jaunimui apie gražias Lietuvos mokyklas, apie Lietuvos liaudies meną, Lietuvos kultūrą ir lietuvių meilę grožiui ir savai tautodalei, tačiau žodžiai neatstoja darbo! Kada kitos tautinės grupės, kaip lenkai, ukrainiečiai ar estai Melbourne jau turi ar statosi savo namus, mūsų jaunimas yra priverstas rinktis ir dirbti dažnai labai neįaukiose ir svetimosiose patalpose. Argi mes esame mažiau tautiniai susipratę, ar mes mažiau turime tautinio lobyno, kuriuo mūsų jaunimas galėtų prieš kitus didžiulius? Mes esame laimingi, turėdami savo tarpe architektų, dailininkų, skulptorių, auđėjų, kurie tikrai mielai noru prisidėtų prie Lietuvių Namų įrengimo ir išpuošimo. Mes galime Lietuvių Namus padaryti lietuviškos dvasios, meno ir kultūros centru, kuris ne tik mums patiems bus naudingas, bet ir kitiems liudys apie lietuvių tautinį solidarumą ir kultūringumą.

Tad, mielas lietuvi, kai į tavo duris pasibels Lietuvių Namų akcijų platintojas, neatstumk jo, bet savo penkiaais svarais prisidėk prie šio gyvo lietuvių tautinio paminklo pastatymo. Tik mes visi kartu galime Lietuvių Namus pastatyti, tad kiekvie-

Sportas

FUTBOLAS

Vytis pirmą kartą nugalė Budapest 2-1

Pirmam kėliny Vytis žaidžia prieš vėją ir po dešimties minučių Vyties dešinysis kraštas Petruška, negalėdamas pats mušti į vartus, kamuolį pasuoja į kairį kraštą, o Cambell laimi pirmą įvartį.

Kadangi priešas žaidė pavėjui, tai žaidimas vyko daugiau Vyties pusėje, ir Vyties gynėjai Armonas, Čiplies ir Sidabras turėjo smarkiai padirbėti. Pulkius sūvius atlaikė ir vartininkas Visockis. Vengrai gavo mušti baudą, bet nepataikė net į vartus.

Antras kėlinys žaidžiant pavėjui davė daugiau pasitikėjimo, o Čipliui įmušus pergales įvartį atsirado daugiau kovingumo, kuris neišblėso iki rungtynių pabaigos.

Sis Vyties laimėjimas prieš Budapest nebuvo staigmena, nes Vytis kovojo visi kaip vienas, net niekieno neraginami. Komandos susiklausymas ir drausmė aikštėje palengvino laimėjimą.

Ivarčius pelnė Cambell ir Čiplies. Geriausiai žaidėjų nelabai buvo galima išrinkti, nes visi žaidė labai gerai.

Vytis — Port Adelaide 2-2

1955.VI.13. — Nespėjus žaidžiamis apgydyti žaidzas po sunkios šeštadienio kovos, pirmadienį vėl reikėjo ginti klubo spalvas, ir vėl tas pats sąstatas pasirodė aikštėje.

Priešas pirmas turėjo garbės įmušti įvartį, bet iš pulkios Petruškos pasuotės Ravensteins su galva įmuša priešui įvartį. Antram kėliny priešas gauna mušti laisvą smūgį baudos aikštėje, ir pasekmėje kren-ta įvartis. Neilgai trukus Vyties centras Corba rezultata išlygina, kas ir išsilaiko iki rungtynių pabaigos.

Ivarčius pelnė: Cobra ir Ravensteins po 1.

Vytis — Cumberland 1-2

1955.VI.18. — Vytis susitiko su gana silpnoku priešu, bet kadangi daugelis Vyties žaidėjų žaidė dar nepasveikę iš praėitų rungtynių, tai neparodė gero žaidimo ir pralaimėjo.

Ivartis Synuso.

Rezervas Vytis — Cumberland 3-1

1955.VI.18 — Vyties rezervas išėjo į aikštę dešimties, o Petkūną sužeidus liko tik devyniese. Nors žaidimas nebuvo apylygis, nes priešas turėjo didesnę persvarą žaidėjais, bet mūsų vartininkas Synusas gražiai laikė vartuose, gi puolėjai antram puslankiui surado prieš vartus ir laimėjo užtikrintai.

Ivarčius pelnė: Richardson, Lelys, Songaila.

Šiais metais į Pietų Australijos futbolo rinktinės kandidatus iš Vyties yra įję Young ir Petruška.

KREPŠINIS

Vytis — West Torrens 59-47 (24-22)

1955.VI.9. — Žaidžiant beveik su stipriausia australų komanda jau pirmose minutėse priešas pradėjo kietai dengti, bet po minutės žaidimo Jačiūnskis pirmas padarė pulkų metimą. Po to priešas paėmė iniciatyvą ir tik kėlinio pabaigoje Vyties puolėjai Petkūnas, Jačiūnskis ir Ignatavičius pulkiom kombinacijom išlygino rezultata ir atnešė komandai persvarą.

Antram kėliny gynėjas Gurskis parodė, kaip reikia mėtyti tolimus metimus, kurie krito kiauurai. Ignatavičius su Petkūnu taip pat surasdavo prieš silpnas vietas ir metė daugiau užtikrintai. Geras Vyties dengimas palaužė priešą, kuris daugiau stengėsi ne-gu mūsiškiai.

Vytis šiais metais labai geroje nuotaikoje, nes matydama, kad ir tautiečiai dar jų nepamiršta ir atsilanko į rungtynes, komanda dar daugiau pasistengia, nes mato, kad jie ne sau kovoja aikštėje, bet lietuvių

nas iš mūsų esame tiesioginiai atsakingas už jų buvimą ar nebuvimą.

Ateinančios kartos vertins mūsų darbus — ar mūsų sąžinė bus rami, jeigu mes nepasiryšim paaukoti kelis svarus, kada mūsų broliai aukuoja savo gyvybes už lietuviškos išlaikymą?

Sekantieji asmenys platina Lietuvių Namų akcijas ir pasižadėjimus:

1. L. Barkus, 9 Earl St., Windsor.
2. D. Giedraitytė, 10 Elm Grove, Armadale.
3. J. Kalpokas, 68 William St., Balaclava.
4. D. Kochanauskienė, 40 Seves St., Altona.
5. A. Krausas, 4 Grandview Ave., Maribyrnong.
6. Lesniauskas, 35 Wilson St., Yarraville.
7. J. Meiliūnas, 41 Raleigh Rd. Maribyrnong.
8. A. Mikaila, 42 Golf Links Rd., Glenroy.
9. A. Pridotkas, 149 Yarra St., Abbotsford.
10. Z. Samuolis, 19 Hurtle St., Ascot Vale.
11. D. Simankevičienė, 125 Gipps St., East Melbourne.
12. J. Valys, 1 Moore St., South Yarra.
13. A. Viliūnas, 349 Montague St., Albert Park.
14. B. Ziedas, 6 Neptune St., Richmond.
15. D. Žilinskienė, 13 Toolangi Rd., Alphinton.
16. K. Kazlauskas, 6 Collett St., Kensington.
17. J. Petraitis, 30 Watt Ave., Pascoe Vale Kapelionui kun. P. Vaseriui sutikus, akcijos taip pat bus platintos kiekvieną sekmadienį prieš pamaldas ir po pamaldų parapijos bibliotekos salėje. Taip pat, rengėjas leidus, per viešus susirinkimus, pobūvius, balius ir kt. parengimus.

Laikinasis Lietuvių Namams Melbourne Įsigyti Komitetas

labai.

Taškus pelnė: Ignatavičius 18, Gurskis ir Jačiūnskis po 12, Petkūnas 15, Kitas 2.

Vytis — Tauras 110-46

1955.VI.16. — susitiko abi lietuvių komandos, draugai su draugais, bet sužaidė "nedraugiškai", nes Vytis nesurado sau didesnės aukos šiais metais kaip Taurą, ir krovė, kiek tik pajėgė.

Ignatavičius, Pyragius ir Nordis visi kartu įmetė 82 taškus ir buvo žvaigždės to vakaro Vyties komandoje.

Taurui adėtį daug švelnino Petruška iš tolimų metimų. Visockis žaidė labai gerai, bet neturėdamas pakeitimo pavargo, o Vytis keitė žaidėjus.

Taurui padėtį daug švelnino Petruška iš Nordis 23, Pyragius 22, Gurskis ir Petkūnas po 10, Jačiūnskis 8, Kitas O.

Taurui, Stankevičius 14, Petruška 12 Visockis 10, Urmonas 6, Lazauskas 4.

MERGAITĖS

Vytis — Glenelg 25-34

Vyties mergaitės pirmam kėliny dominavo aikštėje, ir O. Kelertaitė ir J. Gumbytė padarė pulkių metimų ir kėlinį užbaigė savo naudai.

Antram kėliny sušlubavo dengimas, dėl to ir pralošė rungtynes.

Taškus pelnė: Gumbytė 15, O. Kelertaitė 6, Užubalytė 3, S. Kelertaitė 1.

Mountgambičiai p. Arlauskui už penkių svarų auką Vyties Futbolo sekcijai nuoširdų sportišką aciu taria

Vyties Futbolo Sekcija

Pranas Mikus-Mikuličius vėl atgavo Australijos pusvidutinio svorio bokso čempiono titulą, nugalėdamas gana lengvai savo priešą. Rungtynes laimėjo taškų persvara.

Birželio mėnesį įvykusiame Vyties krepšinininkų baljuje buvo išrinkta to vakaro-baliaus karalienė. Ta garbė teko Vyties krepšininkei R. Damasevičiūnei.

Vakaro gražuolei-karalienei buvo įteikta dovanų, už kurias pelė R. Damasevičiūtė nuoširdžiai dėkoja Vyties Krepšinio Sekcijai ir Mr. Gibson. Edas.

INFORMACIJOS

ADELAIDES MOTERŲ SEKCIJOS SUSIRINKIMAS

Š. m. birželio 26 d., sekmadienį, 4 val. p. p. šv. Juozapo bažnyčios salėje šaukiamas metinis visuotinis Moterų Sekcijos susirinkimas, kurio metu bus padarytas pranešimas apie veiklą ir bus renkama nauja Sekcijos valdyba. Visos moterys kviečiamos susirinkime dalyvauti. Sekc. Valdyba

SEKIME, KAD TURĖTUM KĄ PJAUTI

Skautų tėvams ir rėmėjams
Džiuginantis lietuviškojo prieauglio susidomėjimas skautyste ir energingos Vilniaus Vietininkijos va'lyvų pastangos tegu bus akstinas ir tėvams šilčiau domėtis šiuo sąjūdžiu. Bendrais pečiais lengviau nešti naštas.

Tad maloniai prašome skautų tėvus bei rėmėjus gausiau, negu bet kada atsilankyti į pasitarimą, kuris įvyks pas pp. Andriūšius, birželio 26, sekmadienį, 4 val. p. p. 10 Twelfth St., Brompton. Važiuoti Cheltenham tramvajum, išlipti 8 sustojime.

Išklausysime Vilniaus Vietininkijos pranešimus, planus, aptarsime aktualijas, pasidalinsime mintimis savybėje ir šventadienio ramybėje.

Skautų Tėvų Komitetas

AUKOS LIETUVISKIEMS REIKALAMS

Vasario 16 Ginnazijai
K. Cieminis £2.10. 0
J. Zitkevičienė £3. 2. 0
B. Lukavičius 10/0
N. Butkus £1
A. Gričius £1
Adelaidės Apyl. Valdyba £16. 1.10
A. Narbutas £6. 4. 0
Step. Bogumirskas £1
Ligoniams bei seneliams sušelpiti
L. Kaladė £1
Ant. Gudelis £1
N. Butkus £11.0. 0
Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame. Pinigai pasiųsti pagal paskyrimą — Vasario 16 Ginnazijai ir Raudonajam Kryžiui. AL Leidykla

LIETUVOS PASTO ŽENKLAI

New Yorko Lietuvių Filatelistų Draugija renka Medžiagą išleisti specializuotą Lietuvos Pašto ženklų katalogą. Jeigu kas turi ženklų, kurie nėra pažymėti Baltijos arba Scotto kataloguose, malonėkite prisiųsti aprašymą šiuo adresu.
A. Vizbara, 855 Linwood St., Brooklyn 8, N. Y., USA.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje
Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.
Skelbimai: 10/0 už skilties kainą. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida.
Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.
Adresas: Australijos Lietuvis 35 Cator St., Hindmarsh, S.A. Tel. LU5827
The Australian-Lithuanian The Lithuanian fortnightly in Australia. Publisher: J. Glušauskas Printed by National Press 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Telephone: LU5827